Zakho Centre for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بو ڤەکولینێن کوردی

بۆسەلالی
نایف
دیوانا

ڤەوژارتن و بەرهەڤکرن
د. فاخر حەسەن گولی

دیوانا

نایف بۆسەڵی

نایف مووسا عومەر بوسەڵی – سندی

۱۹۶۲- ۱۹۹۸

ڤەوژارتن و بەرهەڤکرن

د. فاخر حەسەن گولی

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلينێن كوردى

پەرتووك	ديوانا نـــايف بۆسەلى
ڤەوژارتن و بەرهەڤكرن	د. فاخر حەسەن گولى
چاپ	ئێكێ/ ٢٠٢٢
ديزاين	ديـــار عـبـدالله
بەرگ	جەگەرخوين جەميل وارهێل عبدالباقى
ISBN	978-9922-9169-4-1
ژمارا سپاردنێ	D- / ٢٦٦١ / ٢١

مافێ چاپێ يێ پاراستيه بۆ ©
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلينێن كوردى

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلينێن كوردى

zcks@uoz.edu.krd +964 750 471 0863
Iraq- Kurdistan region, Zakho- Univesity of zakho

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلينێن كوردى

دیوانا

نایف بۆسەڵی

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەری زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

پێشەکی

د ناڤ مللەتێ کورددا هژمارەکا زێدە ژ کەسانێن خواندەڤان واتە ئەوێن گرنگیێ ب زانین و زانستێ ددەن پەیدا دبن سەرەڕای هەلگرتنا چەکێ شەرەفێ بۆ بەرگریکرن ژ ئاخ و هەیی و نەهەییێن کوردستانێ، ب پێنڤیسێ خوە ب دەهان بەرپەرێن سپی ژ نڤیسینا بیرهاتن و ڤەهاندنا هەلبەستان پڕکرینە. ئەڤە ئەوێ ڕامانی دگەهینیت کو ئەوان خواستیە ب نڤیسینێ ب تایبەتی ڤەهاندنا هەلبەستان هەست و ئەو تشتا ددلێ ئەواندا وەك شۆڕەشێن کوردی و ئاخا کوردستانێ ژ هەمیان گرنگتر سەرخوەبوونا کوردستانێ کو ئەڤە داخوازا هەر کوردپەروەرەکیە دەرببڕن. هەلبەستڤان (نایف بۆسەلی) خودانێ ئەڤێ دیوانێ کو ئێکە ژ ئەوان کەسان ئەوێن نە ب تنێ ب چەکێ خوە بەلکو ب هەلبەستێن خوە بەرڤانی ژ گەل و وەلاتێ خوە کری، د ئەڤێ پێشەکیێدا هەوڵ هاتیەدان د چەند ڕێزاندا ل سەر ژیاننامەیا هۆزانڤانی بنڤیسین.

کورتە دیرۆکەك ژ ژیاننامەیا جڤاکی ـ زانستیا هۆزانڤانی:

نایف مووسا عومەر، ل سالا (١٩٦٢)ێ، ل گوندێ (بۆسەلی) سەر ب دەڤەرا (سندیان)ڤە، چاڤێن خوە ل دونیایێ ڤەکربوون. خواندنا خوە یا سەرەتایی ل گوندێ خوە ب داوی هینابوو، ژبۆ بەردەوامیدان ب خواندنێ بەرەڤ گوندێ (بێرسڤێ) هەر چەند یا دویر ژی بوو، لێ ژبەر حەزا ئەوی یا زێدە بۆ خواندنێ ڕۆژانە هاتن و چوونا (بێرسڤێ) دکر و شیا قۆناغا (ناڤنجی) ب دویماهیك بینیت، ب مەرەما درێژەپێدانا خواندنێ بەرەڤ باژێڕێ (زاخۆ)ڤە چوو و ل ئامادەیا پێشەسازیا زاخۆ هاتە وەرگرتن و ل سالا (١٩٨١)ێ، خوندانا خوە

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

د گەهینیتە دویماهیێ و پلەیا ئێکێ ل سەر ئاستێ سنۆرێ پارێزگەها دهۆکێ بدەستخوەڤە دهینیت.

هەلبەستڤانی دوو جاران ژیارا هەڤژینیێ ل گەل خانمان (خەمێ ناسر عەمەر و لەیلا عومەر ئەحیا) پێکهینابوو، خودایێ مەزن حەفت کور (عیماد، فەرسەت، پەروەر، ڕێزان، سەمیان، پارتیزان و نێچیرڤان) و پێنج کچ (پەروین، مزگین، کاژین، پرژین و ڕۆندك) ب ئەوان بەخشین، هەژی گۆتنێیە کو هەلبەستڤان (نایف بۆسەلی) ل ڕێکەفتی (١٩٩٨/٦/١٥)ێ، شەهید دبیت.

پوختەیەك ژ ژیاننامەیا سیاسی ـ لەشکەریا هۆزانڤانی:

هەلبەستڤان هەر ژ دەستپێکا گەنجاتیا خوە هەست ب ستەم و زۆرداریا ل سەر مللەتێ کورد دکەت. ژبەر ئەڤێ چەندێ ل سالا (١٩٧٨)ێ، پەیوەندیێ ب شۆڕەشا گولانێ دکەت و دچیتە د ناڤ ڕێزێن پارتی دیموکراتی کوردستان، پلەیا کادرێ ڕێکخراوا (هیزل) یا نهێنی وەردگریت، پاشان دبیتە بەرپرسێ ڕیکخراوا (ئەیلول) یا نەپەنی... ناڤبری ل سەر خەباتا خوە یا نهێنی بەردەوام دبیت، لێ ل سالا (١٩٨١)ێ، پشتی ب داوی هینانا خواندنا خوە یا ئامادەیی ل زاخۆ، ب مەبەستا پتر خزمەتکرنا گەل و وەلاتی پەیوەندیا ئێکسەر ل گەل شۆڕەشا ناڤهاتی دکەت و ل سنۆرێ لژنا ناڤچا زاخۆ دبیتە پێشمەرگە، هەر د ئەوێ سالێدا ژبەر کار و بزاڤێن ئەوی یێن بەرچاڤ، ژبۆ بارەگایێ لقا (١) یا پارتی دیموکراتی کوردستان دهێتە ڤەگوهاستن و ماوێ سێ هەیڤان وەك کادرەکی سەرکەفتی مژویلی خزمەتێ دبیت. پاشی ژبۆ بارەگایێ مەکتەبا سیاسی یا پارتی دیموکراتی کوردستان ل (ڕاژان) ڕۆژهەلاتێ کوردستانێ دهێتە ڤەگۆهاستن و دناڤبەرا سالێن (١٩٨١-١٩٨٣)ێ، ل پشکا کارگێری دەست ب کار دبیت.

ل سالا (١٩٨٣)ێ، جارەکا دیتر بۆ بارەگایێ لقا (١) دهێتە ڤەگۆهاستن و بەرپرسایەتیا ئەندامێ (لقا ئێکەتیا قوتابی و لاوێن دیموکراتا کوردستانێ) ل دەڤەرا زاخۆ وەردگریت. ل سالێن (١٩٨٣-١٩٨٤)ێ، بەرپرسایەتیا گومرکا زاویتە و پاشی یا (حەفتەنین)ێ، کەڤتنە ددەستێن ئەویدا. هەر ژ سالا (١٩٨٤ هەتا ١٩٨٦)ێ، دبیتە کادرێ رێکخراوا لەشکەری یا بناڤێ (شەهید حەجی قادو) یا سەر ب لژنا زاخۆڤە کو شەهیدێ فەرماندە (وەصفی بێدوهی) بەرپرسێ رێکخراوێ بوو، دناڤبەرا سالێن (١٩٨٦-١٩٨٨)ێ، دبیتە کادرێ رێکخراوا لەشکەری یا بناڤێ (عین زالە) کو شەهید (محەما قاسم) بەرپرسێ رێکخراوێ بوو. بەردەوام د خزمەتا گەل وەلاتیدا بوو، لێ پشتی شەرێ عیراق و ئیرانێ (١٩٨٠-١٩٨٨)ێ، یێ هەشت سالی ب دویماهیك هاتی، ئەو ل گەل خێزان و هەڤال و هۆگر و خەلکێ ناڤچەیێن ژێر دەستهەلاتداریيا کوردی بەرەڤ سنۆرێن تورکیا ددەنە رێ و وەك پەنابەر ل کەمپا ئاوارەیێن کوردێن عیراقێ ل باژێرێ (دیاربەکرێ) ئاکنجی دبن، لێ پشتی سەرهلدانا بهارا سالا (١٩٩١)ێ، د زڤرنەڤە ئاخا کوردستانێ و ئێکسەر پەیوندیێ ب ناڤ رێزێن پێشمەرگێن کوردستانێدا دکەت و دبیتە بەرپرسێ لەشکەرێ (بەرەیێ کوردستانێ) ل زاخۆ؛ د ناڤبەرا سالێن (١٩٩١-١٩٩٢)ێدا دبیتە کادرێ لژنا زاخۆ و پاشی دبیتە ئەندامێ (نڤیسینگەها دەرکار)ێ، یا پارتی دیموکراتی کوردستان سەر ب لژنا زاخۆ- لقا (١)ڤە؛ هەروەسا ل سالێن (١٩٩٢-١٩٩٣)ێ، دبیتە ئەندامێ (لژنا) ئەمنی ل زاخۆ؛ دناڤبەرا سالێن (١٩٩٣-١٩٩٦)ێدا دبیتە ئەفسەرێ ئێکێ ل رێڤەبەریا ئاسایشا (زاخۆ) و بەرپرسێ هۆبا (هەوارهاتنێ)؛ ل سالا (١٩٩٦)ێ، بۆ ماوەیەکێ کێم ب وەکالەت دبیتە رێڤەبەرێ ئاسایشا زاخۆ؛ هەر ژ سالا (١٩٩٦)ێ هەتا (١٩٩٧)ێ، دبیتە جێگرێ لژنا لەشکەری ل زاخۆ یا سەر ب (دەستەیا زیرەڤانیا دهوکێ)ڤە؛ ل سالا (١٩٩٧)ێ، دبیتە بەرپرسێ بەتلیونا (خابوور) یا شەرێ (پارتیزانی) سەر ب (هێزا زاخۆ)ڤە؛ ل سالا (١٩٩٧)ێ،

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

پشکداری د ئەکادیمیا لەشکەری ل زاخۆ دکەت و ل سەر ئاستێ گشت سوپایێن لەشکەری یێن پشکدار پلا ئێکێ بدەستخوەڤە دهینیت. دیسان د ناڤبەرا سالێن (١٩٩٧-١٩٩٨)ێدا دبیتە بەرپرسێ بەتلیونا (١) سەر ب سوپایێ (١٤) یا سەر ب فەرماندەهیا لەشکەرێ دهۆکێڤە. ب کورتی ناڤبری ڕۆلەکێ باش و بەرچاڤ گێڕایە و چەندین پەرپرسیارەتێن جودا جودا هەبووینە. لێ ل ڕێکەڤتی (١٩٩٨/٦/١٥)ێ، د شەڕەکێ گراندا شەهید دبیت و گیانێ خوە گۆری ئاخا پیرۆزا کوردستانێ دکەت.

چەند تیبنیێن گرنگ ل سەر ئەڤێ دیوانێ:

دیوانا بەردەست چەندین تیبینیێن گرنگ ب خوەڤە دگریت، ل ڤێرێ هەوڵ هاتیەدان ب تنێ ئاماژە ب چەند خالێن گرنگ و جهێ مفا وەرگرتنێ بهێتەکرن، کو ب ئەڤی شیوەیێ ل خوارێنە:

- ئەڤ دیوانە ژ (٣٩) هەلبەستان پێکهاتیە کو پرانیا ئەوان ب شێوازێ کلاسیك و پێنج ژ ئەوان ب ناڤێ (نەبن هەڤرك، كێ باوەر بی، کەکێ منۆ، ئۆ هەڤالۆ و شەمالکا خوە سۆتی) ب شێوازێ هەلبەستا سەربەست هاتینە ڤەهاندینە.
- (نایف بوسەلی) تەڤایا هەلبەستان خوە (ڕۆژ و هەیف و ساڵ) و جهێ ڤەهاندنا هەلبەستان دیارکریە، ئەڤێ چەندێ تایبەتمەندیەکا دیتر دایە دیوانێ.
- ئێکەمین هەلبەستا هەلبەستڤانی ل ژێر ناڤونیشانێ (شەهیدان)ە، کو ل سالێ (١٩٨٥)ێ، ل دەڤەرەکا هۆزا (گولیان) ڤەهاندیە. د چەند مالکێن دەستپێکێدا وەها دبێژیت:

ئــەی شــەهیــد هــوین نــەمرن
هــوین ژ مرنــێ مــەزنتــرن

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ئـەو ئارمانجـا هـوین بـۆ چـووین
داخــــوازا مللـــــەتــــی بـــــووین

کــــــاروانێ وەیـــــێ پیــــــرۆزە
خـــــودان مــــاف و حـــــەق و دۆزە

- هەر کەسێ ب هویری بنێڕیتە دیرۆك و جهێ ڤەهاندنا هەلبەستان دێ بۆ ئەوی دیار و ئاشکرا بیت کو پڕانیا هەلبەستان واتە ژ (٣٩) هەلبەستان (٢٩) ژ ئەوان دناڤبەرا سالێن (١٩٨٩-١٩٩١) ل کەمپا ئاوارەیێن کوردێن عیراقێ ل باژێڕێ دیاربەکری هاتینە ڤەهاندن، ب ئەڤێ چەندێ گەرماتیا ڤەهاندنا هەلبەستان بۆ ئەوان هەر سی سالێن دیاربەکرێ دزڤڕیت، ڕەنگە کارتێکرنا ئەنفالا ڕەش و ئاوارەبوون و دەربەدەربوونا کوردان و وێرانکرنا کوردستانێ و بن ئاخکرنا هزاران کوردان، هەلبەستڤان پالدابیت پتر بەرەڤ هەلبەستنڤیسییێڤە بچیت.

- هەلبەستڤانی دویماهیك هەلبەستێن خوە کو ئەو ژی ئەڤ هەر سێیەنە (ئێکگرتنا گەل، ناڤێ تە بارزانی و شەمالکا خوە سۆتی) دیرۆکا نڤیسینا ئەوان ئێك ڕۆژە، واتە هەر سێ ل (١٩٩٨/٥/٨)ێ، ئانکو (٣٨) ڕۆژان بەری شەهیدبوونا خوە کو دبیتە (١٩٩٨/٦/١٥)ێ، ڤەهاندینە.

- هندەك ژ ناڤونیشانێن هەلبەستێن ئەڤێ دیوانێ یان وەك ئێکن مینا: (ئۆ هەڤالۆ) کو دوو هەلبەستێن جودانە و ب دوو شێوەیێن (کلاسیك و سەربەست) ڤەهاندینە، یان ژی ناڤونیشان نیزیکی هەڤن وەك: (سەر سالا کوردا - سەر سالێ)، (ئێکگرتن - ئێکگرتنا گەل).

- ئەڤ دیوانە مینا گەلەك دیوانێن دیتر، هندەك هەلبەستێن ئەوێ دوو یان سێ جاران هاتینە ڤەهاندن، هەر ب ئەڤێ مەبەستێ مە هەوڵدا دانەیەکێ ژ ئەوان وەك هەلبەستا بنەڕەتی ل قەلەم بدەین و ل گەل دانەیێن دیتر بەراورد

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

بکەین و جیاوازیێن ئەوان ل پەراوێزان بنڤیسین، داکو ب ئەڤێ چەندێ پتر ببیتە جهێ مفا وەرگرتنێ.

- هەوڵ هاتیەدان هەر پەیڤەکا نە ڕۆهن یان پەیڤێن پێدڤی ب پێناسەکرنێ د دیوانێدا، ب شێوەیەکێ ڕێکوپێك ل پەراوێزان هاتینە نڤیسین.

- ب هیچ ڕەنگەکی مە دەستکاریا ڕێنڤیسا هۆزانڤانی نەکریە، ب تنێ د ئەوان پەیڤاندا کو ب شاشیا ڕێنڤیسی دهێنە هژمارتن و کارتێکرنێ ل ڕیتم و واتایا هۆزانێ و چارچووڤێ گشتیێ ئەوێ ناکەت، ڕاستڤەکرن هاتینە ئەنجامدان، بۆ نموونە: (چو- چوو)، (بو- بوو)، (بو- بۆ) و... هتد.

- تەڤایا هەلبەستێن ئەڤێ دیوانێ سیاسی- وەڵاتپارێزینە، هەر کەسێ ب هویری هەلبەستێن ئەڤێ دیوانێ بخوینیت ئەڤ چەند دێ بۆ ئەوی ڕۆهن و ئاشکرا بیت کو هەستێ کوردپەروەری و وەڵاتپارێزیا هەلبەستڤانی چەندا بەرزە. د ئەڤان چەند مالکاندا وەها دبێژیت:

دێ هەلێت ڕۆژەکا گەش　　ل وەڵاتێ سەرانسەر

دێ کەن شاهی و دیلان　　پێشمەرگە و کوردپەروەر

دیسان دبێژیت:

ئەڤ وەڵاتێ بخێر و بێر　　تەڤا زێڕ و خەزینە

ژبەر هەمێ وی بێ بارین　　ژ داگیرکەرا دا د مینە

- هەلبەستڤان سەبارەت ئەوێ ستەما ل مللەتێ کورد هاتیەکرن کو ب کەرەستێن ژەهراوی هاتینە تۆپبارانکرن ب ئەڤی شێوەیی دبێژیت:

وەڵاتێ مە تەڤدا گرت　　مژ و موران و عەور

ل سەر مەدا باراندن　　سام و خەردەل و ژەهر

- مەلا مستەفا بارزانی د فەرهەنگا هەلبەستێن (نایف بۆسەلی) دا ڕامانا (سەمیان، بابێ مەزن، سەرکردێ بێ وینە و... هتد)یە. هەلبەستڤانی ئەڤ هەر

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

سێ هەلبەستە (بارزانی، کاوەیێ چەرخێ بیستێ بارزانی، ناڤێ تە بارزانی)، ئەڤە سەرەڕای ب دەهان مالکان دناڤ هەلبەستێن جیاوازدا ب ناڤێ مەلا مستەفا بارزانی ڤەهاندینە د چەند مالکان وەها دبێژیت:

کـــاوەیـــێ چـــەرخـــێ بیســـتێ	یـــێ گـــەلـــێ کـــورد مصـــتەفـــا
ســـــەرکـــــەفتیـــــێ داســـــتانا	دژی پـــــیلان و گـــــــەفـــــا
خـــــەم خـــــوارێ مـــــافێ ژارا	هـــەر تـــو ســـەرومرێ ب وەفـــا
ژبـــۆ کـــورد پێنجـــی ســـالا	تـــە پـــرِ زەحمـــەت و جـــەفـــا

- پەیڤا پێشمەرگە دناڤ گەلەك مالکێن ئەڤێ دیوانێدا وەك پەیڤەکا پیرۆز، خودان بەرخودان، پارێزڤانێن وەلاتی و... هتد) هاتیە وێنەکرن. د ئەڤان چەند مالکاندا وەها دبێژیت:

خـــــــودانێ تـــــم بـــــــاوەرا	وەلات پارێزڤــــــــــــــــــانیێ
تـــو شـــاگردێ فێرگـــــەهـــا	فـــەرهـــەنگـــا کـــۆردینیێ
جـــان فیـــدایێ جـــەنـــگ و شـــەڕا	ســـــەنگـــــەرا مێرانیـــــێ
تـــۆ پێناســـە و جـــەڤـــەنگـــا	یـــــا قـــــازی و بـــــارزانیێ

ل دویماهیکا ئەڤێ پێشەکیێ، سوپاسیا خودایێ مەزن دکەین بۆ ئەو هێز و شیانێن داینە مە کو مە شیایی ئەڤێ دیوانێ بگەهینینە ئەنجامەکی، هەروەسا سوپاسیا مالباتا هەلبەستڤان (نایف بۆسەلی) ب تایبەتی کوڕێ ئەوی (سەمیان)ی دکەین، کو هەر ژ دەستپێکا کاری هەتا دویماهیێ بەردەوام ل گەل مەدا بوو. هیڤیدارین ئەڤ کارە ببیتە جهێ قازانجا تەڤایان.

د. فاخر حەسەن گولی

دهۆك ٢٠٢١

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەری زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

شەهیدان[1]

ئەی شەهید هوین نەمرن
هوین[2] ژ مرنێ مەزنترن

ئەو ئارمانجا هوین بۆ چووین[3]
داخوازا مللەتی بووین

کاروانێ وە[4] یێ پیرۆزە
خودان ماف و حەق[5] و دۆزە

وە[6] بۆ کوردێ ماف لێ خواری
جان و گیان کرە گۆری

لێ وە دل ب خۆ نە سۆژیت
ڤیانا وە دلادا دژیت

خوینا وە یا سۆر و شرین
جۆگ و جۆبار مە ژێ برین

ئاخا کوردستانا تێهنی
وە جان و[1] خوین کر قورپانی

---

[1] ئەڤ هەلبەستە ل سالا (١٩٨٥)ێ، ل دەڤەرا (گولیان) هاتیە ڤەهاندن.

[2] ل جهەکێ دیتر: ئەو.

[3] ل جهەکێ دیتر: ئارمانجا ئەو بۆ چووین.

[4] ل جهەکێ دیتر: وان.

[5] ل جهەکێ دیتر: حەق و ماف.

[6] ل جهەکێ دیتر: وان.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

زارۆییێت[٢] وه ب ژڤان[٣]
دلێ وان بۆ وه ب کۆڤان[٤]

ل سەر ڕێکا د ڕاوستن
ل هەڤالێ بابێ خوه د پرسن

ئەرێ مامۆ کا بابێ مه
شەهیده بوویه ئەو عەزیزێت مه[٥]

لێ[٦] ئەم ددین سۆس[٧] و پەیمان
دۆزا[٨] ئەوان[٩] نەهێت بەردان

یان[١٠] ڕزگار بت کوردستان
یان ژێ تەڤ مرن و[١١] نەمان

کەڤر و زەڤی هاتن نەخشان
دار و گیا هاتن ئاڤدان

---

[١] ل جهەکێ دیتر: گیان و.

[٢] ل جهەکێ دیتر: زارۆکێت.

[٣] ل جهەکێ دیتر: ژڤانن.

[٤] ل جهەکێ دیتر: کوڤانن.

[٥] ل جهەکێ دیتر: شەهیده بابێ وه عەزیزێ مه.

[٦] ل جهەکێ دیتر: بەلێ.

[٧] سۆز.

[٨] ل جهەکێ دیتر: ڕێکا.

[٩] ل جهەکێ دیتر: بابێ هەوە.

[١٠] ل جهەکێ دیتر: یان دێ.

[١١] ل جهەکێ دیتر: یان ژێ کورد.

ڕەنگ و خەملا خۆ گرت و دان
ب خۆینا وان یا سۆر و جوان

چیا نەمان نە ڕەش و شین
دایك نەمان بۆ وە نەگرین

جان و گیان وە کر فیدا[١]
بۆ هەبوونا گەلێ کوردا

بۆ[٢] وە ناکین گری و شینێ
ئارمانجا وە ئەم دێ چینێ

دا ئەم[٣] و مزگینێ بدینێ
یان ڕزگار بین یان بگەهینێ

ئەی شەهیدێت خودان خیرەت
وە ڕازی کر ل سەر[٤] وە شیرەت

ل بەر کێلێت وە دێ ڕوینن[٥]
ب بیرهاتنا دێ ڤەژینن[٦]

بپیتێن زێڕی دێ نەخشینن[٧]
ئالا ڕەنگین دا لەقینن[٨]

---

(١) ل جهەکێ دیتر: وە جان و گیان کر فیدا.

(٢) ل جهەکێ دیتر: ئەم.

(٣) ل جهەکێ دیتر: بیرهاتن.

(٤) ل جهەکێ دیتر: یا ل سەر.

(٥) ل جهەکێ دیتر: ڕوونن.

(٦) ل جهەکێ دیتر: ب دیرۆکێ دێ نەخشینن.

(٧) ل جهەکێ دیتر: ب پەند و عیبرەتا دەینن.

(٨) ل جهەکێ دیتر: ئالا دۆزێ ل سەر دا لەقینن.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

لاوێ کورد[١]

ئەز لاوێ کورد پەروەرم

من خۆین و جان گوری کر

خودان بیروباوەورم

سۆس[٢] و پەیمان ڕازی کر

د شەڤ ڕەشا دا فەنەرم

دایکا وەلات ب هیڤی کر

دێ ل گەل کاروانی هەرم

ئارمانجا وێ هەژی کر

حەتا دۆزێ بگەهینن

دێ ڕێڤنگ بم ل وێ ڕێکێ

صەد ئاستەنگا ڕۆخینن

ل خەمێ نەبە ئەی دایکێ

مافێ گەلێ خوە ستینن

چاڤلێکرن ل خەلکەکێ

خوینا دەلال ڕژینن

دێ گهورین چەرخەکێ

پێشمەرگە دل ئازانە

---

[١] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٨٨/١١/٢٢)ێ، ل کەمپا ئاوارەیێن کورد ل باژێرێ (دیاربەکرێ) هاتیە ڤەهاندن.

[٢] سۆز.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ناترسن ژ کەتن و گەفا
جەنگاوەرێت فیدانە
بەرگری ژ مان و مافا
چۆل نابیت گورەپانە
دێ چێکەین گڕ و ڕەفا
کوردستان یان نەمانە
دروشمێ تە مصتەفا

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ڕەوشتێن کوردا[١]

کورد هەمی شۆڕەشگەرن ب زمان و گۆتنا
ژ مێرخاسا[٢] بگرە تا بگەهێ[٣] زارۆ و ژنا

هەمی ئەو ژی ل دلدا[٤] ل هەمبەر دوژمنا د جەنگن
هەر کەس ل گور کارێ خوەیە د خەبتن بێ دەنگن

بزاڤا ئەوان[٥] ئەوە زێڕ و پەرا کۆم بکن
ب هیڤی و ب ژڤانن[٦] وەلاتێ خوە ژی[٧] ئاڤا کن

ژ هەمیێ خرابتر ژێك چوونا وان یا پڕە
وەك کاروانێ دیکلا هەر کەس ل جەم خوە ڕێبەرە

دبێژن ئەزم سەرکێش[٨] ئەز ب تنێ کوکەلم[٩]
خودان عیل و گزیرم[١] هەم ئاغا و بەگلەرم[٢]

---

[١] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەفتی (١٩٨٩/١٢/٢١)ێ، ل کەمپا ئاوارەیێن کورد ل باژێرێ (دیاربەکرێ) هاتیە ڤەهاندن.

[٢] ل جهەکێ دیتر: تۆ.

[٣] ل جهەکێ دیتر: بگەهیت.

[٤] ل جهەکێ دیتر: هەمی دێ دلدا.

[٥] ل جهەکێ دیتر: وان.

[٦] ل جهەکێ دیتر: لێ ب ژڤانن.

[٧] ل جهەکێ دیتر: خۆ ژی.

[٨] ل جهەکێ دیتر: دبێت ئەز سەرکێشم.

[٩] نێری.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

لەو بازی ب زانە بوون کاروانێ وان شەپلاند
سەرێ ئاغا و بەگلەرا ژ ناڤ ملێ وان هلاند

هەر کوردەکێ وی دڤێ سەرخوەبوونا کوردستان
ب خۆ[٣] دویرە ژ خەباتێ پێ چێدبت ناڤ لێدان

لێ بخۆ پاراستی بیت ژ کوشتن[٤] و خوین ڕشتنێ
وەڵات دەریا خوینێیێ بیت[٥] نەگهێ کا بێ وی ب تنێ[٦]

داخوازا وان ئەوە[٧] ئەو خودان تاج و سەرا
لێ پەسن و ناڤدار ببن ل سەر خۆینا هەژارا

بۆ گەهاندنا دۆزێ پاچی ئەو چاڤەڕێنە
دلدا تژی داخوازن پێشنیار ل سەر لێڤێنە

زمان پڕی درێژن چما ئەم ژ ماف ماین
ناهیننە بیرا خۆ ئەو شەهیدێن جانداین

حەتا شڤانێ پەزی وی دڤێتن سەر لەشکەر
ئەو ڕازی نابیتن قەت ئەو بمینیتە ئەو نەفەر

ئەڤە ڕەوشتێت[١] مەنە لەوا هندە بندەستین

---

(١) خودان دەستهەڵات.

(٢) میر، سەرکردە.

(٣) ل جهەکێ دیتر: ئەو خۆ.

(٤) ل جهەکێ دیتر: لێ ب خوە پاراستیێ ژ کوشتنێ.

(٥) ل جهەکێ دیتر: خوینێیێ.

(٦) ل جهەکێ دیتر ئەڤ مالکە ژی هاتیە:

گەر ئارمانج و دۆز هات گەهاندن

ئەو بلەز و بزاڤ خوەش تێت مەیدان

(٧) ل جهەکێ دیتر: وان ژی.

چەندەها شۆڕەش هەلبوون دویر ژ قۆناغێ شکەستین

ئەمێ[2] چەوا سەربەست بین ئەی ملل‌ەتێ مە یێ[3] گوهدار
ئەم بخۆ شەپرزەینە[4] دوژمنێ مە ژی غەدار

---

[1] ل جهەکێ دیتر: ڕەوشتتێن.

[2] ئەم دێ.

[3] ل جهەکێ دیتر: نە.

[4] ل جهەکێ دیتر: شەپرزەنە.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

٢٦ی گولانێ[١]

شۆڕەشـــێ چـــاردە ســـاڵا[٢] کێشـــای[٣]
ئەڤ مللـەتێ چـەند هـزار[٤] شـەهید دای
ئارمانجــا ڕاســتیێ ب خــوینێ ڤــەدای

ڕۆژا (٦)ی ئــاداری مـــە تـــو ل بیـــرێ
ئەی کۆم بەست و پیلانا ل جەزائیرێ[٥]
ل ناڤبــەرا بــەکـر[٦] و شــاهێ[٧] نــەمای

وە بـۆ ژ نــاڤ برنـا[٨] شــۆڕەشـا کــوردی
نـۆش جـان وە ڤـەخـوار دەرمـانێ[٩] دەردی
وان نەخش و پیلانێت[١] خوە بجە ئینای

---

[١] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٨٩/٢/٢٧)ێ، ل کەمپا ئاوارەیێن کورد ل باژێرێ (دیاربەکرێ) هاتیە ڤەهاندن.

[٢] ل جهەکێ دیتر: ١٤ ساڵا.

[٣] ل جهەکێ دیتر: ڤەکێشای.

[٤] ل جهەکێ دیتر: (٢٥) هزار.

[٥] ڕێککەڤتنامەیا (الجزائر) ل ڕێککەڤتی (٦ ئاداری ١٩٧٥) دناڤبەرا عیراقێ و ئیرانێ هاتبوو گرێدان.

[٦] ل جهەکێ دیتر: صەدامی. (ئەحمەد حەسەن بەکر، دناڤبەرا ساڵێن (١٩٦٨- ١٩٧٩)ێ، سەرۆك کۆمارێ عیراقی بوو).

[٧] موحەمەد ڕزا شاهێ پەهلەوی (١٩٤١-١٩٧٩).

[٨] ل جهەکێ دیتر: بۆ مرنا.

[٩] ل جهەکێ دیتر: وە ڤەخوار شەربەتا.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

لێ وە هزر و بیر تم خەیال بۆشن[2]
ئەڤە چی کومبینەك عاقل فرۆشن[3]
دێ مینت مللەتێ کورد هەرێن مای[4]

بو وە هەر زیکا گرۆڤە و دیار بی
پێشمەرگێ نەبەز ل واری خۆیا بی
سۆس[5] و پەیمان باوەری ئەوان دای

رۆژا[6] (٢٦)ێ مەها گولانێ
شۆڕەشێ دەستپێکر ل[7] کوردستانێ
تفەنگا مێرخاسا[8] مزگینی دای

مە بەرئاشێن ئاشێ[9] خۆ نویژەنکرن
ل سەر بنگەهێن ئەیلونێ[10] ئاڤاکرن
خورتی و گێڕانا ئاشی دەنگڤەدای

خوە ژ کەرب و کینێ تێرکرن
دەستێت خوە ب خوینێ سۆرکرن
نەدزانی پاشەرۆژا مای[1]

---

(1) ل جهەکێ دیتر: پەیمانا.

(2) ل جهەکێ دیتر: خەیالا وە یا خاف و بۆشە.

(3) ل جهەکێ دیتر: کۆمبینەك عاقل فرۆشە.

(4) ل جهەکێ دیتر: مللەتێ کورد هەرێ مای.

(5) سۆز.

(6) ل جهەکێ دیتر: ل بیست و شەشی گولانێ.

(7) ل جهەکێ دیتر: ڤەگەریانە.

(8) ل جهەکێ دیتر: بۆ گەلی.

(9) ل جهەکێ دیتر: بەرێ ئاشێ.

(10) ل جهەکێ دیتر: ل سەر بنکێ ئەیلونێ وێ.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

قـــەســـــابێت تـــــەڤ ژن و مێـــــرا
بینـــــە کابووســـــك ژ خـــــەلکێـــــرا
وان وژدان بـــــۆ خـــوە نـــــەهـــــێلای

دلـێ دوژمنـا گـرت تـرس و هـەیبـەتـێ[2]
خۆدانێت حوکم و سێدارە و هەیهەتێ[3]
سـەبـر و هـەدار بـۆ ئـەوان نـەهـێلای[4]

چیائێـــت[5] مـــە یێـــت بـــەرز و بلنـــد
خـــوە خـــەملانـــد جـــوان و ڕنـــد
بـــــۆ مێرخاســـــــێ وان ڤیـــــای

وەڵاتـــێ مـــە تـــــەڤ گڕنـــــژی
بـــۆ پێشـــمەرگـــێ مێرخـــاس و هـــەژی
خێرهـــاتن کـــر هنـــدی شـــیای

---

[1] ل جهەکێ دیتر: ئاڤا بوو ڕۆژا وان یا مای.
[2] سەهم، ترس.
[3] سەروبەر.
[4] ل جهەکێ دیتر: ئاشی سەرێ وان هێرای.
[5] چیایێن.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

نەورۆز[1]

ڕۆژەکا ب ناڤودەنگە، نەورۆزا ئەڤی واری[2]
ئاگرێ تەی دژوارە، ل دوژمنا دباری
نیشانا ئازادیێ، تە ژ ناڤ برە زۆرداری

هەر سال ل مەها[3] ئاداری ل ڕۆژا بیست و ئێکێ
شەنگە وەلات د خەملیت[4]، وەکی هێزارا بووکێ
دوژمنێ[5] ژبۆ شیارن[6]، دکن بزاڤەك دژواری

دوژمنێ[7] کوردینیێ، تە دکن جەژنا بهاری[8]
یا ڕاست بۆ وان دەلیلە، دکەڤێ هەیڤا[9] ئاداری
بزاڤا وان ئەوە، نەهێلن جەژنا واری

بەلێ دیرۆك شاهدە بۆ داستانا کاوەی

---

[1] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٨٩/٣/١١)ێ، ل کەمپا ئاوارەیێن کورد ل باژێرێ (دیاربەکرێ) هاتیە ڤەهاندن.

[2] ل جهەکی دیتر: گەلێ ئاری.

[3] ل جهەکی دیتر: هەیڤا.

[4] ل جهەکی دیتر: خەملێ.

[5] ل جهەکی دیتر: دژمنێ.

[6] ل جهەکی دیتر: شیارە.

[7] ل جهەکی دیتر: دوژمنێت.

[8] ل جهەکی دیتر: بوهارێ.

[9] ل جهەکی دیتر: مەها.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ئەو نەشێن تە ونداکن، هندی گەنجەك کورد مای
دێ هەر بەرز و بلند کین، هەر سالا ئەڤی باری

ئاگرێ تە بلندترە ژ مەتینی[1] و هەلگوردی[2]
هەر دێ تو مینیە[3] گەش، مادەم کوردە لی خوەدی
هزار زۆحاك ڕابن دێ ژناڤ چن ب ڤی کاری

مللەتێ مە یێ کوردە، تێهنیێ ئازادیێ
ئومێدا موهکمە[4]، دێ هەر گەهین ئاشتیێ
ئارمانجا مە ڤەدای، یا نێزیکە ئێکجاری

چیائێت مە خوەڕستن، پ.م[5] ژێ بهێزترن
ل گەل بیستنا ناڤێ وان، دوژمن ژ ترسا[6] دمرن
هەردەم ئاخا وەلاتی، دکن ئاگر و گوری

وەلاتێ مەی شرین، بۆ دۆژمنا گوڕستانە
مللەتێ مەی قەهرەمان خودان هێز و شیانە
بۆ مەرەما دۆزا خوە یێ بزاڤ و هشیاری

لەوا هەر دێ مینت هەر هەمی نەورۆز و جەژن
تاج و تەختێت زۆردارا دێ ب سەرێ واندا هەژن

---

[1] چیایێ مەتینێ سەر ب قەزا ئامیدیێ- پارێزگەها دهۆکێڤەیە.

[2] چیایێ هەلگورد سەر ب قەزا چۆمان- پارێزگەها هەولێرێڤەیە.

[3] ل جهەکی دیتر: مینیڤە.

[4] شدیایە.

[5] پێشمەرگە.

[6] ل جهەکێ دیتر: گڕسا.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

حەلەبچا شەهید[١]

رژێمـــا زۆردار بـــەعســیێت فاشســـت
تـەڤنێ خـوە ڕاچانـد وان ڤـەهانـد و ڕسـت
نـــەڤییێــت هێتلــەرێ فاشێســـت[٢] دروســـت
ب ژەهـر و کێمیـای ل حـەلـەبچـێ وان خست
پێـنج هـزار شـەهیـد ب ئێکجـاری ئێخسـت

گونـــەهـــا وان چیـــە[٣] زارۆکێـــت ســـاڤا
ژەهــــرێ داگـــرتن جــــەرگ و هناڤـــا
ل بــــاوەشـــێ[٤] گـــرتن دایـــك و باڤـــا
مانـــە د خـــەوێـــدا ڕۆژ لـــێ چـــوو ئاڤـــا
خـــاتر ژێـــك نـــەخـــوەســـت نـــە بیـــك و زاڤـــا

بـــەختـــێ مـــەیـــێ ڕەش دوژمـــن غـــەدارە
حـــەلـــەبچـــا شـــەهیـــدا بـــەلگـــە و دیـــارە
ڕەڤێـــت فرۆکـــا ل ســـەر هـــاتن خـــوارە
ســـام و خـــەردەلـــێ تـــاری[٥] کـــر شـــارە
بـــەعســـیێت ڕوی ڕەش نـــە شـــەرم و عـــارە

---

(١) ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٨٩/٣/١٥)ێ، ل کەمپا ئاوارەیێن کورد ل باژێرێ (دیاربەکرێ) هاتیە ڤەهاندن. هەلبەستڤان دبێژیت: "ل ڕۆژا ١٩٨٩/٣/١٧ بۆ بیرهاتنا شەهیدێن حەلەبچە ل ئوردیگایێ کوردێن عیراقێ ل دیاربەرکرێ یا هاتی بەلاڤکرن".

(٢) ل جهەکی دیتر: نازییێت.

(٣) ل جهەکی دیتر: چیبوو.

(٤) هەمبێزکرن.

(٥) ل جهەکی دیتر: طاری.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

وان وێرانکرن تەڤ برج و ئەیوان
ڕۆژا پێشەوازیێ لێ کر تاریستان[1]
بێهن و کێشانێ نینە بەڕەڤان
لەوا تەڤ مرۆڤ تە کرن قوربان
حەیفە شەهید ل وڕ مان بێ سەمیان[2]

شەهیدان هوین[3] نەمرن بخەون بێ خەم
دیرۆك وە نەخشاند ب خۆینا خوە یا گەرم
ستێرا وە گەشە ل ئەسمانی هەردەم
مە سۆس[4] و پەیمانێت تۆلا وە ڕاکین ئەم
ژ بەعسییێت ڕوی ڕەش نە فهێت و شەرم

ژ کەفتا خوەڕستە دژی باڕۆڤا
ئەی کۆمیتا مافێ گەل و مرۆڤا
هەڤالبەند نەبن بۆ هرچ و هۆڤا
ئەم ژی مرۆڤین وەکی وان طۆڤا[5]
کوردێ بەلنگاز قوربانن بۆ ڤا

بەعسیا سۆتن زارۆکێت طازی[6]
شریکێت وان جاشك[7] و غازی

---

(١) ل جهەکی دیتر: ئەلندا ڕۆژێ کرە تاریستان.

(٢) ل جهەکی دیتر: بێ خودان.

(٣) ل جهەکی دیتر: لێ هوین.

(٤) سۆز.

(٥) تۆڤا.

(٦) تازی.

(٧) ل جهەکی دیتر: خوە فرۆش.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ئەوان زێدەكر ژ شوپا نازی
كۆما جیهانێ ل وە دكین گازی
ل ڤێ گونەها مەزن هوین نەبن ڕازی

خەم و كۆڤان[1] نەبوو وەیە باڤ[2] و كال
مە بۆ زارۆكێ دەركۆشێدا مرن تفال[3]
مە بۆ دایكا د بەر ڕۆحێدا[4] نەمای مەجال
مە بۆ [5] ڕێڤنگی بلەز نەهاتی مال
مە بۆ گەنجێ نوی گەهشتی زاڤا و دەلال

دەردێ مە هەمیا ئەڤ دەردێ گران
مللەتێ كوردە ل جیهانێ بێ خۆدان
مالا مە قەبرە بۆ مە هەم زیندان
لەوا ب هەزارا زارۆ و ژن[6] مە قوربان دان
ئەم هەر دێ بێن[7] یان كوردستان یان نەمان

نە تە ب تنێ ئەو بێهن كێشا
ل وەلاتی مەی ژار گەلەك و هێشا
نە ژبۆ مال و زینەتێ دلێ مە ئێشا
ژبۆ زارۆكێت سۆتن وەك خۆلەمێشا
كەتین كۆلانا وەكی دەروێشا

---

(١) ل جهەكی دیتر: مە گریان.

(٢) ل جهەكی دیتر: باب.

(٣) ل جهەكی دیتر: بۆ زارۆكێن سۆتین مرین تفال.

(٤) ل جهەكی دیتر: بۆ مرنا دایكا.

(٥) ل جهەكی دیتر: بۆ وی.

(٦) ل جهەكی دیتر: شەهید.

(٧) ل جهەكی دیتر: ئەم دێ هەر بێژین.

سەر سالا كوردان[١]

ل ٢١ ئـــاداریٚ ســــەرســـالا مـــە كـــــوردانیٚ
رۆژەكـا گـەلـەك پیـرۆزە جـەژنـا ئاهـەنـگ گیٚرانـیٚ
تـە كـەلها زۆحـاكیٚ رۆخانـد كـاوە هاتـە مـەیـدانیٚ
زنجیـرا بـەنـدا قـەتانـد ڤـەبیـت دەریٚ زینـدانیٚ
ئـازادیێ چـەنكیٚ خوە كیٚشا[٢] ل سـەر خاكا كوردستانیٚ

زەنـــد و بازكیٚــت كـــاوەی چـــەكـــۆچیٚ ئـــازادكر
چـەكـۆچی كـەرب و كینـیٚ سـەریٚ زوحـاكی مـاچكر
میٚژۆكـــیٚ خوینـــا كـــوردا وی ب مرنـــیٚ زوی شـــا[٣] كـــر
ئـــاگریٚ ئـــازادیێ گـــەنـــج و خورتـــا وان هلكـــر
ئالایـــا كـــوردینیێ كـــەســـەك و زەری بلنـــد كـــر

بیرهاتنـا تـەیـا پیـرۆز ل سـەر سـالا دیٚ نـویكین ڤـە
مللـەتیٚ مشـەخـت و ژار خـەم و كۆڤـان كـۆمكرن ڤـە
د ئـەڤـی واریٚ غـەریبیـا ئاهـەنگـا تـە دیٚ گیٚـرێن ڤـە
ل هـــەر باردۆخـــەكـــی ســـۆس[٤] و پـــەیمانـــا دینـــەڤـــە
دا بـــزانن تـــو بخـــودانیٚ دوژمنـــیٚ هـــارو هۆڤـــە

---

[١] ئەڤ هەلبەستە ل رێككەڤتی (١٩٨٩/٣/١٨)یٚ، ل كەمپا ئاوارەیێن كورد ل باژێریٚ (دیاربەكریٚ) هاتیە ڤەهاندن. هەلبەستڤان دبێژیت: "ل ١٩٨٩/٣/١٢ یا هاتی خواندن ل سەر دەپیٚ شانۆییٚ ل رۆژا نەوروزا پیرۆز ل ئۆردیگاییٚ كوردێن عیراقیٚ ل دیاربەكریٚ".

[٢] ل جهەكیٚ دیتر: بەلاڤ بوو.

[٣] شاد.

[٤] سۆز.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەكۆلینێن كوردی

کوشتن و سۆتن و دەربدرەیێ دوژمن مە پێ ناترسینن
تە فێرکرین ب مێرانی هیڤییێت وە هەر دێ مینن
مە دۆزا خوە یا زانی دێ ب ئارمانجێ گەهینن
لەوا شۆڕەش وە دانی دێ ب ئاگرێ تە شارینن
هیڤی و ئومێدێن ژارا ب خوینێ دێ بجە ئینن

نیشانا شۆڕەش دائینێ جانفیدا کوڕێت مە نە
مە خەباتە بۆ ژینێ ئەم هەمی پێشمەرگەنە
دارخوازکەرا هێژ خوینێ ئەم ژ دل ئامادەنە
ئاگرێ تێکوشینێ شەهید ڕێبەرێت مەنە
خەتیرا تە دێ گەشبت گەلەك کاوە مە هەنە

وارێت مە دۆل و دەشت و چیا مە بخوینێ تێرکرن
بەندەکێ شەهید و گۆریا چەپەر مە یێت چێکرن
زارۆك و بچوکێت کوردا مە ب داستانا فێرکرن
دلێ ڤێن و خوەزیا وان خەم و کۆڤان داکرن
دەرگەهێ ژین و هیڤیا مە ل گەلێ خوە ڤەکرن

دۆژمنێت کوردینیێ تو باش و باش ناسکریێ
ڕۆژا خێر و ئاشتیێ دوژمنا زۆرداریێ
خەملەیا ڕەوشا وەلاتی دیرۆکا کوردینیێ
ئارمانجەکی پڕ بەرزێ تو ڕەمزا مێرانیێ
یا فەرە کورد بزانن بەرهەمێ کاوەی و بارزانیێ

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

بیرهاتنا گەلێ من[1]

هۆ ما ئەڤرۆ تازیەیە؟ .. نە.. ژ جەژنا[2] مە هەمیانە گەلۆ
دەستپێکا میلادی یە؟ .. نە.. سەر سالا کوردانە گەلۆ

ئاهەنگا دویر ژ وەلاتی .. هۆ.. مە[3] دڵ کۆڤانە گەلۆ
ئەم ژ واری یێت دویرکەتین[4] .. هۆ.. مە هەر هزر و بیر لێیە گەلۆ

بهارێن خەلکێ شاهینە .. هێ.. چ یا مە زێمارە گەلۆ
مە بیرهاتن تژینە[5] .. هێ.. لەو مالیتە ئادارە گەلۆ

هن جەژنن هن تازینە .. لێ.. کوردستان بۆ وارگەهە[6] گەلۆ
تەڤ داستان دیرۆکینە[7] .. لێ.. پەند و عیبرەت ئەفکارە گەلۆ

لەوا ئەوا دێ مینتە ساخ .. ها.. نەورۆزا کەڤنارە گەلۆ
دێ هلگرن چیا و شاخ .. ها.. پیتا ئاگری دژوارە گەلۆ

نەبێژن خەبات نەما .. کا.. یان ژی ئەڤرۆ تۆفانە گەلۆ
خوەشمێر ئێت ماین هەما[1] .. کا.. پێشمەرگە لێ سەمیانە گەلۆ

---

[1] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٨٩/٣/١٩)ێ، ل کەمپا ئاوارەیێن کورد ل باژێرێ (دیاربەکرێ) هاتیە ڤەهاندن. هەلبەستڤان دبێژیت: "ل ڕۆژا ١٩٨٩/٣/٢١ ل دیاربەکرێ هاتیە پێشکێشکرن".

[2] ل جهەکی دیتر: ژ جەژنا.

[3] ل جهەکی دیتر: لێ مە.

[4] ل جهەکی دیتر: دویر کەتی.

[5] ل جهەکی دیتر: بیرهاتنێت مە پرن.

[6] ل جهەکی دیتر: لێ وارە.

[7] ل جهەکی دیتر: مە گرتن ئەرباب و باپیر.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

شـۆڕەش هــەر یــا د بزڤــت[٢] .. لــۆ..   بــدەنگــێ پارتیزانــــە[٣] گــــەلــۆ
بـــلا دوژمــــن بمریـــت[٤]   .. لـــۆ..   خۆڕســـتی کوردســـتانە[٥] گـــەلــو

شـۆڕەشـگێر مشـەخت نـەبن   .. نێ..   ئـەوان خـۆین لـێ کـەل نابت گـەلۆ
گەر شەمالك خۆ سۆژ نەبن[٦]   .. نێ..   دەوروبــەر ل وان ڕۆن نابــت[٧] گــەلـۆ

ئاســمانێ بــێ ڕەش عــەور .. چــو..   بــاران و مــژ لــێ[٨] نابـت گـەلــۆ
هــەر پێنگاڤــا بــێ هــزر .. چــو..   ئارمـــانج و ئومێــد نابــت گـــەلـــۆ

کــاروان شــەڤــێ ناهــاژۆت .. ئــەو..   ڕێنــاس   و دویــر بــین نابـت گـەلـۆ
تفەنگ و قەلەم نەبن جۆت .. ئەو..   بــەرخــۆدان ب هێــز نابــت گــەلـۆ

چـــو دارێـــت ئـــازادیێ.. هـــێ..   بـێ خـۆین شـین و بـەر نـابن گـەلۆ
مللــەتــێ کــاوە نــەبــن .. هــێ..   ئــەو دێ بــێ نــەورۆز بــن گــەلــۆ

---

[١] ل جهەکی دیتر: نە جاش و خوەفرۆش.

[٢] ل جهەکی دیتر: شۆڕش هەر یات زڤڕت.

[٣] ل جهەکی دیتر: ئەو ب ڕەنگێ پارتیزانە.

[٤] ل جهەکی دیتر: هەر وەکی مە کری دروشم.

[٥] ل جهەکی دیتر: کوردستان یان نەمان.

[٦] ل جهەکی دیتر: گەر شەمالك خوە نە سۆژت.

[٧] ل جهەکی دیتر: دەوروبەر لێ ڕۆن نابت.

[٨] ل جهەکی دیتر: باران ژێ.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ئێکگرتن[1]

گەلی برا ژێ دویرکەڤن
ژ وان ڕێکێت خوار و ڤاژی
هوین ژ سەر شوریێ بڕەڤن
ئێکگرتن یا جان و هەژی
ئەم هەمی برائێت[2] هەڤن
گەر بۆ وەلاتی دلسۆژی
نابت دۆست گورگێ کەڤن
لێ هەی بێ عاقل و مەژی
سەد[3] دەرگەهـ ل عەورا ڤەبن
چ تەیر[4] ل ئەسمانا ناژی
دێ بۆ عەدرێ[5] زڤڕیتن ڤە
یێ چەنگ ژ کەستی وەستیای
دێ ئاڤ ل چۆکێ چیتەڤە
یا زەڤیا واری ئاڤ دای

---

(1) ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٨٩/٤/٧)ێ، ل کەمپا ئاوارەیێن کورد ل باژێرێ (دیاربەکرێ) هاتیە ڤەهاندن. هەلبەستڤان دبێژیت: " بۆ وان کەسێن نەفس نزمێت خوە ب میت و پولیسێت تورکا ڤەدای".

(2) برایێت.

(3) ل جهەکێ دیتر: صەد.

(4) ل جهەکێ دیتر: طەیر.

(5) ل جهەکێ دیتر: عەرد.

دێ داسـكا[١] ئـادێ تیـژ بیتـەڤـە
ژ زیـوان گـەنـم ڤـەدای
هـۆ هـەڤـالینۆ[٢] ڕاسـتی ئـەڤـە
بنێـرن پـاش ڕۆژا مـای
یـا نێزیكـە دێ هێتـەڤـە
ڕۆژا چـەكـوچێ كـاوەی
لـێ[٣] خـەلكینـۆ یـا د هێتـەڤـە
ڕۆژا شـەڤـێ داعـویرای
وێ ئارمانجـا هـێلای ژ وە وێڤـە
ل شـەنگـە وارێ كاڤـل مـای[٤]
كـاروانێ بلـەز هـێلای ب ڕێڤـە
گـورگێ دەڤ خـوین بـۆ ل وی رای
ل گـەل خـوە زیكـا دێ هـەلێتڤـە
ل شـەنگـەدارێ كاڤـل مـای
بێـك و ئـاگر و دویمـان پێڤـە
بارویـت گـولا كـێلای
ئـەی گـەلـێ كـوردێ[٥] دەربـەدەر
خۆدانێـت كۆمـا شـەهیـدا

---

[١] ل جهەكێ دیتر: داسا.

[٢] ل جهەكێ دیتر: خەلكینۆ.

[٣] ل جهەكێ دیتر: هۆ.

[٤] ل جهەكێ دیتر: بەرێ مە ژێ ڤەدگێڕای.

[٥] ل جهەكێ دیتر: گەلێ ژار و.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلینێن كوردی

خـــوه ڕاگـــرتن بـــۆ مـــه فـــەر
دا بگـــەهـــین هێڤـــی و ئومێـــدا
جـــارەك دی ســـینگ كـــره چـــەپـــەر
وی پێشـــمەرگـــەی[1] جـــان فیـــدا
ئـــەو بـــەرەڤانێـــت هـــەر و هـــەر
ژبـــــۆ كوردســـــتانا كـــــوردا
گـــاری ژ وەلاتـــی كـــره دەر
مـــه مـــزگین بـــۆ هـــەوە دا

---

[1] ل جهەكێ دیتر: وی پێشمەرگەیێ.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەكولینێن كوردی

فەلەك هەی لێ لێ[1]

فەلەك هەی لێ فەلەك هەی لێ
بەسە جارەك نەكە مەیلێ
لەوا ئیرۆ دبێژن وەی لێ
خۆزیا وارێ ئەم بووینە لێ

مێر و مێرخاس مەزن كرین
ب تەڤ خاسیەتا[2] ئەم فێركرین
بۆ دۆزا گەل هەژی كرین
یان پارێزین یان ژی بمرین

بەختێ مەی ڕەش بەروڤاژی
لەوا دایكێ دلێ تە ژی
ئیرۆ سۆت و بیە ڕەژی
مینا خوەزیا كول لێ پەژی

گەلێ كوردی بێ خودانە
لەوڕا بارێ مە گرانە
وارێ مە[3] كاڤل و وێرانە
مەیدانا هۆڤ و دەهبانە[1]

---

(1) ئەڤ هەلبەستە ل ڕێككەفتی (١٩٨٩/٤/٢١)ێ، ل كەمپا ئاوارەیێن كورد ل باژێرێ (دیاربەكرێ) هاتیە ڤەهاندن.

(2) تایبەتمەندی.

(3) ل جهەكێ دیتر: مەی.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلینێن كوردی

فەلەك بۆ كورد سەد ئافەرین
ل گەل چەرخا تە نافڕین
هەزار قۆناغا تێ پەرین
خۆڕاگرێت هەروهەرین

فەلەك ئیرۆ تە كرین دویر
ژ وەلاتێ هەردەم مە ل بیر
دەشت و چیا و گەلیێت كویر
خودان خەملا جان و دلگیر

ئەو هەمی مێرگ و چیمەنە
ڕەز و باغ و دار مشەنە
ڕوبار و كانی لێ هەنە
بهەشت و سەیرانگەهێت مەنە

گەلەك خەونا پێڤە دبینم
د كۆم[٢] جڤاتا دا دڕوینم
دەرد و برینا دكەوینم
دەنگ و باسا ل گەل خوە دئینم

دەمێ ژ خەوێ ڕادبم بلەز
ل هاوێر[٣] خۆ دنێرم ئەز
نە مەن وارە نە ڕەز و پەز
دیسا دچم لێڤا خۆ بگەز[١]

---

[١] دڕندانە.
[٢] ل جهەكێ دیتر: گەلەك.
[٣] دەوروبەر.

ئو هەڤالۆ[2] ناهێتە ڤە
ڕۆژا من و تە دگۆت ئەڤە
مرن و ژینا مە یا پێکڤە
بینە هێڤی مانە ب رێڤە

بهارا پیر جان نابیتن
ڕۆژا بۆ ڕۆژێ دێ بەیتن
هەر ڕۆژەکا ئاڤابیتن
د خەیالادا دهێت دیتن

---

(١) لەقدان.

(٢) ل جهەکێ دیتر: ئۆ یارا.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

وەلات[١]

پڕ ئـاگر مـە هلـكرن هـەم شۆڕەش و هـەم خـەبـات
كەلهە مە ئەڤاكرن ب كلوخكێت گەنجا وەلات
خۆينـا مـە ل تـە هـەركـێ وەكـی دیجلـە و فـورات

دیـرۆك هـاتن نڤێسین ل سـەر كـەڤرێت خـوەڕسـتی
دارەك ل واری نـەمـا خۆینـا سـۆر نـە هـەلمسـتی
لـێ دارا ئـازادیێ بـەرێ وێ پێڤـە نـەهـات

ب سـەدا زارۆكێـت سـاڤا بـێ دایـك و بـێ بـاب مـان
ڕەز و بـاخ و گـونـد تـەڤ بـوون كـاڤـل و وێـران
بهـارا كوردسـتانێ بیـە بـاڕۆڤ و سـوبات[٢]
ئـەڤـە چـەرخـێ بیسـتێیە چارێـكـا دیمـاهیێ
عالـەم ل سـەر گـەردونا دكـن كـەیـف و شـاهیێ
ئـەم ل سـەر دۆزا خـۆ نـەماینـە كـەر و مـات

---

[١] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێككەڤتی (١٩٨٩/٥/٢٦)ێ، ل كەمپا ئاوارەیێن كورد ل باژێری (دیاربەكرێ) هاتیە ڤەهاندن.

[٢] هەیڤا سوباتێ (شوباتێ).

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلینێن كوردی

پێشمەرگە[1]

خودانێ تم باوەرا — وەلات پارێزڤانیێ
تو شاگردێ فێرگەها — فەرهەنگا کۆردینیێ
جان فیدایێ جەنگ و شەڕا — سەنگەرا مێرانیێ
تۆ پێناسە و جەڤەنگا — یا قازی[2] و بارزانیێ[3]

ناڤێ تە پڕ بهایە — یێ پیرۆز و شرینە
ب دلێ هەمی کوردایە — شوینگر ژبۆ وە نینە
شەهیدا ژ وە جان دایە — ل دەڤ وە ئەرزان خوینە
خەلکەك دی ژ وە جودایە — ئەڤ خاسیەتە وان نینە

نۆبەدارێ شەڤ ڕەشا — شەمالکا تاری ڕەڤین
قەهرەمانێ شۆڕەشا — بەرگرێ کورد و هەبین
کەپەنێ[4] تازی لەشا — ژار و بەلنگاز جڤین
بەر هەلستێ هێرشا — بۆ مللەت ئێمن و ژین

---

[1] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٨٩/٥/٢٦)ێ، ل کەمپا ئاوارەیێن کورد ل باژێرێ (دیاربەکرێ) هاتیە ڤەهاندن.

[2] قازی موحەمەد، دامەزرێنەرێ کۆمارا کوردستان(١٩٤٦)ێ، بوو ، ل (٣١ ئاداری ١٩٤٧)ێ، ل مهاباد هاتە سێدارەدان.

[3] مەسعوود مستەفا بارزانی، سەرکرد و ڕێبەر گەلێ کورد، ڕۆلەکێ باش د هەر دوو شۆڕەشێن ئەیلول (١٩٦١-١٩٧٥)ێ، و گولانێ (١٩٧٦-١٩٨٨)ێ، دا هەبوو، د ناڤبەرا سالێن (٢٠٠٥-٢٠١٧)ێ، سەرۆك هەرێما کوردستانێ بوو، نوکە وەك مەرجەعێ سیاسیێ کوردان دهێتە هژمارتن.

[4] کەپەنێ شڤانی.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکولینێن کوردی

بەرەڤانێ ڤی واری   خوەگرێ تەنگاڤیا
دۆزە خال پێش نەیاری   پلنگێ دەشت و چیا
تو گازی و هەواری   بۆ کاروانێ چاریا
ژبۆ دۆزێ فیداکاری   ئومێدا کورد هەمیا

تە ل سەر خۆ قەبیل کرن   زەحمەت و برس و سەقەم
تم خەیال ژبۆ مرن   تەناهی و خەو بوونە خەم
ل هەر جها دگەرن   ل دۆل و چیا و چەم
شیار و کول نەدەردن   وەفاداری تەڤ ل جەم

هێما شۆرەش دانینێ   مهاباد تە ناڤ لێدا
قیبلا ئارمانج و ژینێ   ئەڤ وەلاتێ تو تێدا
نیشانا کورد هەبوونێ   هوین جان گوری و جان فیدا
ناڤێ هەژی دێ مینێ   دیرۆکا گەلێ کورد دا

ئەوە دایکا سەرفەراز   یا ئەڤ کەس ژێ بووین
لێ پیرۆز بیت ئەو ڕێباز   یا ئەڤ گەنجە ل سەر چووین
چ نشیف و چ ئەڤراز   ل گەل دۆزێ ئێك ڕووین
مە مافێ کوردە داخاز   ل سەر وێ ڕێکێ فێر بووین

تو سەنگەرا خوەڕستی   هەرگاڤا جهێ تو لێ
لێ ڕێڤنگێ دروستی   ڕێکا شەهیدێ تە لێ
لەو سەر بلند و ب هەستی   تو دێ مینێ وەلێ
تو شەمالك و شەنگەستی   بۆ ئارمانجا مە چاڤ لێ

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

کوردۆ بزانه[1]

کـــوردۆ بزانـــه خـــودان زانینـــه دۆژمـــن
سیاســـەتـــا خـــوار و قـــیچ عـــاقلێ مـــە دزن
لـەوا زویـکـا خاپانـدن ئاغـا و بـەگێـت زك مـەزن
ل شـۆپا وا کـەنیـا گـەنجـێ کـولا ژی دبـەزن

دبـن ڕەشـەك و داردەسـت بـۆ بـەعسـییێت دڕنـدە
دێ کـێ گرن و کـوژن ژ غـەیری گـەلـێ کـوردە
کوشـتنا بـاب و بـرا بـۆ وا گـەلـەك نـەدەردە
ئـەی خـوەفرۆش و جـاش دەسـت ژ ڤـی کـاری بـەردە

ئـەڤـە چـەرخـێ بیسـتێ یـە دەم دەمـێ ئـازادیێ
تـو خـوە بـاش نـاس بکـە بـۆ کـێ کـت گریـێ
ل دەسـت سـەرۆك جاشـا وەکـی کـولێ بـەرپـێ
توشـێ یـە فـرۆتن ل مـەیـدا کولـەداریـێ

خەلك و عالەم سەربەستن دکن کەیف و شاهیێ
ئـەی بـەعسـییێت خوینخـوار ڕژێمـەکـێ فاشـیێ
هنـدی شـیان ژ وا بـت قـەت تـو نـاکێ باشـیێ
گەلێ کورد بۆ تە هەڤڕانی تو بخوە وەکی ئاشیێ

---

[1] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٨٩/٦/٧)ێ، ل کەمپا ئاوارەیێن کورد ل باژێرێ (دیاربەکرێ) هاتیە ڤەهاندن.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

مه گۆت بەلكى لێ مه نەزانى[١]

مە گۆت بەلكى كاروانێ مە بۆ وێ[٢] دۆزێ بگەهيتين
ديرۆكا خوينا شەهيدا بۆ وێ ڕۆژێ بكەنيتن
برينێت گولێت فاشستا ب ئازاديێ بكەويتن
گەشە ڕۆژا زۆرداريێ[٣] ل وارێ مە ئاڤا بيتن

مە[٤] نەزانى ڕەشە عەورەك ژ ئاسمانێ مە دێ بەيتن
ئەلەندا تيريژا ڕۆژێ ل گەل هاتنێ داعويريتن
ژەهر و سام و خەردەلێ ل سەر مەدا دێ بارينێتن
دايك و باب[٥] و پير و لاوا هەميا تەڤا دێ كوژيتن

ڕێكەفتنا ديرۆكێ ل[٦] بيست و پێنجى هەشت هەشتێ و هەشتێ
ئەو فەرمان بوو ڕۆژەكا[٧] ڕەش داخ و كەسەر ل بيرا مە تێ
ئەڤە ياسا و عەدالەتا نوى فاشستێت چەرخێ بيستێ
داخوازا مللەتێ مەيێ ژار و كێميا و ژەهرى هەديە دتێ

---

[١] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێككەڤتى (١٩٨٩/٨/٢٥)ێ، ل كەمپا ئاوارەيێن كورد ل باژێرێ (دياربەكرێ) هاتيە ڤەهاندن. هەلبەستڤان دبێژيت: "بۆ بيرهاتنا ڕۆژا كێميا بارانكرنا كوردستانێ هاتيە ڤەهاندن".

[٢] ل جهەكێ ديتر: مە گۆت بەلكى كاروانێ.

[٣] ل جهەكێ ديتر: ئەفلەقيا.

[٤] ل جهەكێ ديتر: لێ مە.

[٥] ل جهەكێ ديتر: بچووك.

[٦] ل جهەكێ ديتر: ڕۆژا.

[٧] ل جهەكێ ديتر: ئەڤ ڕۆژا.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلينێن كوردى

ڕەز و باغ و بیستان و گوند هەمی یەکجار وێران کرن
ژ هۆڤ و تۆپ و فرۆکا[۱] دەشت و چیا وان پڕکرن
ب گولە و مۆشەکێت ژەهری دەڤەر هەمی ئادەکرن
ژار و بەلنگازێت کوردا برسی و تازی[۲] وان بارکرن

مە گۆت بەلکی، بگەهینی قویناغا مە ناڤ ئینای[۳]
بۆ ئارمانجا چەندە سالا ب هێڤی و ئومێدا ڤەدای
هەزار دەیکا[٤] جەگەر سۆتین شەنگە لاوێ خوە بۆ دای
کری پێشمەرگە یان شەهید ناڤێ پیرۆز ل سەر دەینای

مە نەزانی ل وارێ مە دێ بت هەوار دێ بت زێمار
نەهێلانا گەلێ کوردە کری پەیمان کری بریار[٥]
کاڤلکرن و ێرانکرن ل مە سۆتن تەڤ جە و وار
تالانکرن، زیندانکرن دویر ژ وەلات ڕێنجبەر و ژار

مە گۆت بەلکی بهەڕفن زیندانێت گەنج ئازۆخ داین
بقەتهن وەریسکێت[٦] گەردەنێت لاوا ڕامیساین
پەند[٧] و سەربووڕا بێژن گرتیێن[٨] زیندانا ژیاین
ببن دەرس و وانە[١] و عیبرەت بۆ نەڤیێت مە پێت ماین

---

[١] ل جهەکێ دیتر: ژ مرۆڤ کوژ طۆپ و طەیارا.

[٢] ل جهەکێ دیتر: طاری.

[٣] ل جهەکێ دیتر: مە گۆت بەلکی بگەهیتێ ئەو کوتوکا چەنگ ل خوینێ هلنای.

[٤] ل جهەکێ دیتر: دایکا.

[٥] ل جهەکێ دیتر: نەهێلانا گەلێ کوردە ل دەڤ ڕژیمێ کرن پەیمان بیە بریار.

[٦] ل جهەکێ دیتر: حەبلێت.

[٧] ل جهەکێ دیتر: بین سەیدا و.

[٨] ل جهەکێ دیتر: شاگرێت.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

مە نەزانی شەهیدێ مە[2] ناهێت شویشتن و ڤەشارتن
ئەو زارۆکێ ژ[3] دایکێ بووی دێ هێت سۆتن و براشتن
ئەمێ ژ دەڤێ هرچێ کەڤین دەڤێ گورگێ پیرێ دەڤ خوین
فەرقی ناکن یێ ڕەش و سپی ئەم و ئەو برایێت هەڤین

---

(1) ل جهەکێ دیتر: بکن دەرس و پەند.

(2) ل جهەکێ دیتر: مە نەزانی ئەو مێرخاس وی جاندای.

(3) ل جهەکێ دیتر: ئەو زارۆکێ دەڤ ژ مەمکێ.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەکولینێن کوردی

پالەوانێ کورد[1]

پالەوانێ کورد | تو دانەرێ نەهجێ پارتیێ
پێشرەوێ پالە و جوتیارا | هێما[2] مێرانیێ
تە کاروان ب رێئێخست[3] | گەلەك ئاستەنگ رهاندن
تاج و تەختێت زۆردارا[4] | تە هنگافتن هەژاندن
بۆ شەڤ رەشا گەلێ خوە | تە وەك شەمالکێ[5] خوە سۆت
کاروانێ ئازادیێ | بۆ قۆناغێ تە هاژۆت
بۆ رێڤنگێت[6] وێ دۆزێ | تە ناڤەك پیرۆز دانی
گەلەك ناڤ هاتن گۆتن | تە پێشمەرگە هلانی
تە وەك خوە فێرکرن | زانا و مێرخاس و عەگید
بەرەڤانێت ڤی واری | پر ژ وان بوونە شەهید
دیرۆك هاتن نڤێسین | ب خوینێ ل سەر کەڤرا
ناڤێ کورد و کوردستان | تو ژێ وەکی سەروەرا

---

(١) ئەڤ هەلبەستە ل رێککەڤتی (١٩٨٩/٨/٢٥)ێ، ل کەمپا ئاوارەیێن کورد ل باژێرێ (دیاربەکرێ) هاتیە ڤەهاندن. هەلبەستڤان دبێژیت: " ل ١٩٩٠/٣/١ بۆ ماتەمینیا بارزانیێ نەمر هاتە بەلاڤکرن".

(٢) ل جهەکێ دیتر: رەمزا.

(٣) ل جهەکێ دیتر: رێکئێخست.

(٤) ل جهەکێ دیتر: تەیلەسا.

(٥) ل جهەکێ دیتر: شەمالێ.

(٦) ل جهەکێ دیتر: رێبوارێت.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکولینێن کوردی

هەم داستان و مێرانی   پێنگاڤێت پێشڤەچوونێ
ل گەل وێ شورەشا مەزن   یا ل ١٦ێ ئیلوونێ

تە فێرکرن شۆڕەشێ[(١)]   پالە و ڕێنجبەر و هەژار
ڕێباز بۆ وان دیارکر   ئەو خوە دینە ل ڤی وار

وی[(٢)] ب دوژمن ناسکرن   ئاغا و بەگێت زك گەنی
کەدخوارێت کەدا ژارا   هەڤالبەندێت دوژمنی

ڕێبەرێ سەربەستیێ   تو خودان هێز و شیان
چاند دارا ئازادیێ   ب خوینێ هاتە ئاڤدان

تە بزاڤ مەزنکرن   تە دڤیا ئێکگرتن
ب ئێکگرتنا گەلێ کورد   دوژمنێ مە د ڕەڤن

---

(١) ل جهەکێ دیتر: شۆڕەشا.

(٢) ل جهەکێ دیتر: تە.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

هەی هۆ هەڤال[1]

مللەتێ مە ئیرۆ هنارا ل بەری دای
ژێك پژقی لب پەرتێت بۆ هەر لای
گیاندارا هەر وێ گاڤێ ژ وی دان بای
ئەو ژی گەنی و رزی یا ل جە مای

پڕ نەخوەشە مشەخت ل وارێ بیانییا
ژار و ڕویێ زێدەباری غەریبیا
لەورا دارا دچینین دارا بێ بەرا خوەزییا
جەرگێ مەی كول بێ چارە گەنی و رزییا

ئەز و تو ڕێڤنگێن شەڤ طارێ[2] یە
قۆناغ دویرە خودانێ مە یێ مریە
شەپرزە بت سنگی مە ل دەڤێ گۆڕیە
گاڤا باڤێژ هەوارا مە بێ خوەدیە

ناگەهین تێل بەندئێت ل بەری مە ڤەداین
برن ژن و كال و زار و ئەوان تێدا گرێداین
دناڤ لەپێت بێ شەرەفا بێ هەوار و گازی ماین
صەد مخابن بۆ زارۆكێت باب لێ برین كازۆخێ داین

---

[1] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێككەڤتی (١٩٩٠/١/١)ێ، ل كەمپا ئاوارەیێن كورد ل باژێرێ (دیاربەكرێ) هاتیە ڤەهاندن.

[2] تارێ.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلینێن كوردی

ل بيرا مه تێت ئەو زيندان و بەندئێت گران
يێت کو تێدا گەنج و جەحێل تێتە گوران
دکن هەوار دکن گازی کەس ل گەلێ نابت خودان
ئەو ڕەشەکێن پیس و چەپەل خوە ل گازیێ دکن یەزدان

مە ل خەیال تێت حەبلێت سێدارا ئازانە
ناقەتهن وان کار گەردەن و ڕامیسانە
سنگێ گەنجێ کورد ل پێش بێ هزر و فیدانە
بو وان دورشمە هەردەم کوردستان یان نەمانە

چ لێ بکین وەڵاتێ ئیرۆ کاڤل کرین
ل کیرێ کومکین پالە و جۆتیارێن ژێ دەرکرین
ل کیرێ بژین ڕەز و باغێن تالان کرین
ل کێرێ بخەوین ژمارە هۆڤاییێن پڕ کرین

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ڕێزانێ شۆڕەش دانانێ[1]

هەر بارودوخێ بئێتن ل هەر جهوارەکێ
دێ کین شین و تازیێ بۆ تە سالا جارەکێ

ئەی قەهرەمانێ ب وەفا بیرەوەرێ پارتیێ
دانەرێ دیرۆکا کوردا چاخێ جەنگ و ئاشتیێ

گەنج وخورتێت کورد تەڤا یا گرتی ڕێکا تە ژی
پڕ کوڕێت تە شەهید بوون بۆ وێ ئارمانجا هەژی

ئەڤرۆ ئەم ڕەش خەملین ل ناڤ مە شین و گریانە
ئەم ڤێ دۆزێ بەرنادین ل مە سۆس[2] و پەیمانە

کاروان ب ڕێڤە نامینت هیڤییێت مە نامرن
پارێزڤانێت وەلاتی قەهرەمانێت مە پڕن

دێ چەپەرا ئاڤاکین بەرنادەین گۆڕەپانێ
دوژمنا دێ ڤەدەرکین ل سەر ئاخا کوردستانێ

تیهنیێ ئازادیێ ڕێزانێ سەرخوەبوونێ
ڕۆژا زۆردارا ڕەڤاند نێزیک کر ئاڤا بوونێ

تە ڕوی ڕەش و ڕسوا کر ڕویێ مێتن کاریێ
دا سەپاندن دژوار ڕویمەتی و خوین خواریێ

---

(١) ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٩٠/٢/٢٨)ێ، ل کەمپا ئاوارەیێن کورد ل باژێرێ (دیاربەکرێ) هاتیە ڤەهاندن. هەلبەستڤان دبێژیت: " ل ڕۆژا ١٩٩٠/٣/١ ب بیرەوەریا بارزانیێ نەمر ژ لایێ هەڤال خەلیل مەحموودی هاتیە پێشکێشکرن".

(٢) سۆز.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

بارزانی[١]

بارزانی بشین و تازیا ته[٢] — ئەم ژبیر ناکەین چو جار

دێ مینی تو ساخ و نەمر — هەر تو سەر بلندێ ئێکجار

کورد ناهێن سەر زمان و ناسین[٣] — تۆ ل گەل نەبێ ئەی سەردار

لەوڕا ژ وێ ڕۆژێ هەتا ئیرۆ[٤] — خەما تە جەرگێ مە خوار

ڤیانا تە یا تێکەلە د جەرگێ مەدا — ل گەل خوینا سۆر

ئاکنجیە ڤەدەر نابت ژی[٥] — چەند بێت کرن ل مە زوڵم و زۆر

ل سەر وێ ڕێبازێ دێ مەشین[٦] — وەك شەمالکەکا ڕۆهن و نۆر[٧]

هەمی هیڤی لێ کۆم دبن — ئێك دگرن خوە نە دۆر[٨]

پارێزڤانێ مللەتێ ژار — نۆبەدارێ شەڤا تاری[٩]

---

[١] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٩٠/٣/١)ێ، ل کەمپا ئاوارەیێن کورد ل باژێرێ (دیاربەکرێ) هاتیە ڤەهاندن. هەلبەستڤان دبێژیت: " ئەڤ هۆزانە ب بیرەوەریا خاترخواستنا ڕێبەرێ گەلێ کورد بارزانی مصتەفا بۆ جەماوەری دەربدەرێ زوڵم لێکری ل ئۆردگایێ دیاربەکرێ هاتە پێشکێشکرن".

[٢] ل جهەکێ دیتر: تە لێ.

[٣] ل جهەکێ دیتر: ناڤێ کورد تەمام نابێ.

[٤] ل جهەکێ دیتر: لەوڕا حەتا ئیرۆ ژی.

[٥] ل جهەکێ دیتر: ڤەدەر نابت.

[٦] ل جهەکێ دیتر: دێ گەش مینت دلێ مەدا.

[٧] ل جهەکێ دیتر: شەمالك نۆر.

[٨] ل جهەکێ دیتر: خوە دنە دۆر.

[٩] ل جهەکێ دیتر: طاری.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

شیارکرن ڕێنجبەر و ژار — ژ وێ ژینا کۆلەداری
جوداکرن دوژمن و دۆست — دانیاسین ل ڤی واری
تە ڕێکا[1] ڕاستیێ ڤەدا — تە مل دایە بەر وی باری

دەمێ ناڤێ تە تێت هلدان — ڤەدبت دەردێ کوردینیێ
دلێ ژار و بەلنگازا — تۆ دێ دێیە وان مزگینیێ
تە بیردۆزا[2] بۆ مە دانی — هەر دێ دۆزێ گەهینێ
د وا قویناغا ئارمانجێ — ڕۆژا شادی و مێرانیێ

---

[1] ل جهەکێ دیتر: تە ڕێکا.

[2] ل جهەکێ دیتر: تیۆرێ.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

كاوەيێ چەرخێ بيستێ بارزانی[١]

كاوەيێ چەرخێ بيستێ
يێ گەلێ كورد مصتەفا
سەركەفتيێ داستانا
دژی پيلان و گەفا
خەمخوارێ مافێ ژارا
هەر تو سەرورێ ب وەفا
ژبۆ كورد پێنجی سالا
تە پڕ زەحمەت و جەفا[٢]

تە ب چاڤ و دەڤ ئێخستين
وی بۆ مە[٣] گوهـ ڤەكر
زانينا د سينگێ خودا
ژ مەڕا خۆيا ڤالاكر
بەرێ بنياتێ تە دانی[٤]
پەند[١] و عيبرەتا ئاڤاكر

---

[١] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێككەڤتی (١٩٩٠/٣/١)ێ، ل كەمپا ئاوارەيێن كورد ل باژێرێ (دياربەكرێ) هاتيە ڤەهاندن. هەلبەستڤان دبێژيت: "ئەڤ هۆزانە ب بيرەوەريا خاترخواستنا ڕێبەرێ گەلێ كورد بارزانی مصتەفا بۆ جەماوەری دەربدەرێ زوڵم لێكری ل ئۆردگايێ دياربەكرێ هاتە پێشكێشكرن".

[٢] ل جهەكێ ديتر: وی بۆ مە.

[٣] ل جهەكێ ديتر: لێ هەر تە بۆ مە.

[٤] ل جهەكێ ديتر: دانی لێ.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلينێن كوردی

ئەو ئارمانجا بۆ د خەبتین
لێ تە ناڤ لێدانى و دیارکر[٢]
گەلێ کورد دا نیاسین[٣]
ل ڤێ جیهانا پڕ مەزن
خودان وەلات ومافن
هەم مێرخاس و نەبەزن
ل هەر جڤاتەك هەبت
ئەم ب تە پڕ سەربەرزن[٤]
ئەمێ حەتا داویێ[٥]
ل شۆپا د بەزن[٦]
ڕێك و ڕێباز پیرۆزن[٧]
بۆ مە دانین ئەی ڕێبەر[٨]
سەرکێشێ کاروانیێ
دێ ل پێشی بی تو هەر و هەر[٩]
تە ل سەر دۆزا گەلی کورد[١]

---

(١) ل جهەکێ دیتر: ب پەند.

(٢) ل جهەکێ دیتر: ئارمانجا بۆ دخەبتین ناڤ لێدانى دیارکر.

(٣) ل جهەکێ دیتر: تە گەلێ کورد دا نیاسین.

(٤) ل جهەکێ دیتر: کورد بناڤێ تە سەربەرزن.

(٥) ل جهەکێ دیتر: لەوا حەتا ئیرۆ ژى.

(٦) ل جهەکێ دیتر: ل شۆپا تە د بەزن.

(٧) ل جهەکێ دیتر: ڕێك و ڕێباز بۆ مە.

(٨) ل جهەکێ دیتر: دانیت بابێ ڕێبەر.

(٩) ل جهەکێ دیتر: دێ ل پێش مرنێ تو هەر و هەر.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

لانەدا یان ژی ڤەدەر[٢]

گرنگ نەبوو ل دەڤ تە ژین[٣]

خەباتا گەلی یا فەر[٤]

دیرۆکا تە شاهدە

بۆ نیڤ چەرخی ب دروستی

خەباتا دژوار شاراند[٥]

قەت وی نەگرت ب سستی[٦]

بۆ مافێ مللەتێ ژار[٧]

هەم ژبۆ کورد پەرستی[٨]

ئەو دوژمنێ زۆرداریێ[٩]

هەڤالبەندێ بندەستی[١٠]

تە زیراندیت[١١] پاش خۆ ڤە

هێلاین سێوی و ئێتیم

---

[١] ل جهەکێ دیتر: تە ل سەر دۆزا گەلی کورد.

[٢] ل جهەکێ دیتر: بۆ خەباتا گەلی یا فەر.

[٣] ل جهەکێ دیتر: ژین و ژیار تە تەرخانکر.

[٤] ل جهەکێ دیتر: بۆ خەباتا گەلی یا فەر.

[٥] ل جهەکێ دیتر: ژ بۆ خەبات و بزاڤا تە.

[٦] ل جهەکێ دیتر: ب دژواری نەکر سستی.

[٧] ل جهەکێ دیتر: وی بۆ مافێ مللەتێ ژار.

[٨] ل جهەکێ دیتر: هەم ژ بۆ دین پەرستی.

[٩] ل جهەکێ دیتر: ئەو دوژمنێ زۆرداریێ.

[١٠] ل جهەکێ دیتر: هەڤالبەندێ بۆ بندەستی.

[١١] ل جهەکێ دیتر: زیراندین.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ل وارێ مه وان فاشستا

ساخکرن ڤه چەند هێرۆشیم

دەربەدەر کرین دویر(١)

ل مه ڤەدان تێل بەند و سیم(٢)

تێن ژهەردان زارۆ و ژن(٣)

ئەم بێ دختور و حەکیم(٤)

لێ مه سۆس(٥) و پەیمانه

ئەم بمینن پێشمەرگه

ل سەر رێکا ته و شەهیدا

کاك ئدریسێ جانەمەرگه

ل گەل رێبەرێ تێکۆشەر(٦)

کاك مەسعوود دل و جەرگه(٧)

دێ ساخ و بلند مینین(٨)

بیرهاتن و ئەڤ دەنگه

---

(١) ل جهەکێ دیتر: دەربەدەر و تالانکرینڤه.

(٢) ل جهەکێ دیتر: ڤەدان تێل بەند و سیم.

(٣) ل جهەکێ دیتر: ٣١ لەوا ل ڤی وارێ مه

(٤) ل جهەکێ دیتر: ژهەر دن ئەون حەکیم.

(٥) سۆز.

(٦) ل جهەکێ دیتر: ل گەل رێبەرێ تێکۆشەر بیتن.

(٧) ل جهەکێ دیتر: کاك مەسعوود ئەڤ جەرگه.

(٨) ل جهەکی دیتر: دێ هەر ساخ و بلند مینت.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکولینێن کوردی

ئۆ هەڤالۆ(١)

چما دێ ژ ڕاستیێ ڕەڤی دێ کیڤە چێ؟
وار کاڤل و ب شوپیانە
یێ وێرانە گوهـ بدەڤێ
گوند کاڤلن کانیێت ئاڤێ هنداکرن
ژ قەفەسێت سنگی ڕا وا بەربەست پێ ئاڤاکرن
ئاڤا ڕوبیارێت زەلێل
ب خوینا گەنجی سۆر خەملاند شەهید گەهشتن ڕەڤێ
فاشیست تێدا بینە حویت و بینە نەهنگ
گوشتێ لاشێ مرۆڤا وەك گورگێ هار
لێ دچەڕن..... لێ د چەرن ب ڕۆژ و شەڤ
کوترا ئاشتیێ یا فڕی و مشەخت بووی
بۆ زنهار و چیاییێت بلند یا بێ ژڤانە
بزڤڕیتن..... بزڤڕیتن ببینیت و یا چاڤەڕێ
جارەکا دی
جارەکا دی بێتن دەنگێ تەناهیێ
ل گەل نەما خوین مێتن و ستەمکاریێ
ڕۆژا کین و هۆڤەتیێ ل وارێ مە
ئاڤا بیتن..... ئاڤا بیتن ب گرس و ڕەڤێ
ئۆ هەڤالۆ

---

(١) ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٩٠/٣/١)ێ، ل کەمپا ئاوارەیێن کورد ل باژێرێ (دیاربەکرێ) هاتیە ڤەهاندن. هەلبەستڤان دبێژیت: " ئۆردیگایێ دیاربەکر هاتیە ڤەهاندن ژبەر وان کوردێت پشت دا خەبات و خزمەتا وەلاتی بەرەو وارێ بیانیا دچوون".

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

دێ کیڤه چێ بەرەو وارێ بیانییا
وارێ وان بۆ وان پیرۆزه
ل بن پیا ناگەڤزن
وارێ ته کۆز و پاوانه بۆ کەڤنه پەرستا
داگیرکەر پێل ل سەر دلەیزن
بێ خودانه
دی کیڤه چێ ئارمانج نه سوێده نه یۆنانه
ل کێرێ بووینه ل کێرێ ژیاینه
دایکا مه کوردستانه ئەم بووینه لێ
بۆ ته شەرمه تو بێژێ ئەز شۆڕەشگەرم یان ژی کوردم
کانی ئارمانج دۆز ل کیڤه ڤەدایه
گوڕەپان یا قەبا دخوازنێ
وەلەو ژین ئیرۆ ل مه زیندانه
چەکا مه بیرۆباوەرن
خوه ڕاگرین..... خوه ڕاگرین
ئۆ هەڤالۆ.....
ژین بۆچی یه بۆ مریشکا هەزار سالا
گەر وەك دیکلێ ڕۆژەکێ نەهێت سەرپڕین
ئەو سەرفراز
چونکی سەرکێ ژ دایکێ بووی
بۆ باوەشێ نازڤرپیت ڤه
نازڤرپیت ڤه
ئۆ هەڤالۆ
سەرفرازی
نه زێڕ و پارەنه
ئەم قەست کینێ هەر ببەزی

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ل خوەش و لەزەتێ بگەرهین
خوە تەنا کین
بێژین مە خوەش مرنێ خلاسکر
ژ برس و گڕسێ[1] و ڕویسیێ
ژار و بەلنگازا بهیلێت
ژین بۆچی یە گەر ل سەر وارێ نەبت
بلا نەبت..... بلا نەبت
جان بۆچی یە؟
گەر بۆ دۆزێ خوە نەسۆژیت
وەکی شەمالکا شەڤ ڕەش
بڕەڤینت
ژبۆ ژار و بەلنگازا
ل دۆرا بحەون
و بچڤن ئەو بجڤن بکن گازی
ئەو مرن یا پڕ رەزیل و بێ بهایە
گەر بەرەڤانیێ ژ وەلاتێ خوە ئەو نەکت
ژ بن دەستی و وێرانکرنێ
خوە گورکت
بگرت ڕێکا مێرانیێ
ئەوە ژین و سەرفرازی و نەمری
خوە گوری کرن وفیداکرن
بۆ مافێ دیل و هەژارا
بزاڤا خوە بمەزێخت
ئۆ هەڤالۆ.....
وەرە ئەز و تو هەر دوو بێ کڤە

---

(1) ترسێ.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

هلكين ئاگرێ تێكوشينێ

بەرەو گورێ شەهيدا

ئەم بزڤڕين ڤە

دوژمن پێل سەر خوە د هلاڤێت

دا بچينێ..... دا بچينێ

هەر گەنجەكێ ژ خەباتا گەل بڕەڤت

ديرۆك دێ وى گونەهكار كت

و ڕسوا كت ڕۆژ ب ڕۆژێ يا دنڤێست

شۆپا كاروانى يا د هاژۆت

تە نامێنت يا ب ئازاديێ د كەنيت

يا د كەنيت

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بو ڤەكولينێن كوردى

دیلبەر[1]

ئەڤرۆ ژ ڤینا دلبەرێ / زامدارن ئەز جەرگ و کەدەر
ئەو دل حەبینا من بەرێ / پێرا مەدان بەخت و باوەر
دەرمان و نوژدارێ وەرێ / سلێڤ و دیتن[2] چارەسەر

سەد هەوار و لاڤ لاڤ مەکر / ژ یەزدانێ مەزن ل ژوور
دەرێ هیڤیا ل مە نە ڤەکر / دا بزانن[3] ڤی دەردێ کوور
چەرخا فەلەك چەپ زێدەکر[4] / دویری و غەریبی دایە سەر

ل من زێدەکر ژانا دلی / بۆ کێ بێژم ئاخ و ئوخێن[5]
ئەو مل بدت بەر ڤی ملی / بمینن[6] ساخ خۆزییێت بێن[7]
مە ڤین وەکی ئاگر و پەلی / هیڤی و ئارمانجێ کرە شەڕ

هەی لۆر هەی لۆر مە نالینە / ئەڤیندارێ[8] ڤینا جانێ

---

(1) ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٩٠/٣/٥)ێ، ل کەمپا ئاوارەیێن کورد ل باژێرێ (دیاربەکرێ) هاتیە ڤەهاندن. هەلبەستڤان دبێژیت: " مەرەم هەر ئەڤینداریا وەلاتێ خۆش و شرین".

(2) ل جهەکێ دیتر: کەنیێ تە.

(3) ل جهەکێ دیتر: ئەو بزانێ.

(4) ل جهەکێ دیتر: وێ فەلەکێ وەکی خوەکر.

(5) ل جهەکێ دیتر: ئوخێت.

(6) ل جهەکێ دیتر: بهێلن.

(7) ل جهەکێ دیتر: بێت.

(8) ل جهەکێ دیتر: کۆڤانداری.

Zakho Centre for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ئەڤ دۆزە یا مەم و زینە پڕ بزڤین[1] نە گەهانێ
مراندن جان و هیڤینە[2] پێك شانەبوون ل ڤێ دنێ هەر

وەرە وەرە ئەز و تو ژی تو وەك زینێ ئەز ژی مەمێ
ڤالا بكین دلێ تژی ژ قەهر و خەیال و ڤێ خەمێ
ژ خودێ بخوازە وەك تە ئەژی بەلكو ڕازی ببتن ل سەر

ڕسوا ببن بەكرۆكێت مە بدن بەر سەرێ خەنجەرا
ڕاستیبێژ بێن بۆ میرێ مە تاژدین ل گەل هەر چار برا
خوەش داستانا ئەڤینا مە ببت دیرۆكەكا ئێك سەر

---

(١) ل جهەكێ دیتر: بزڤیت.

(٢) ل جهەكێ دیتر: وان مراندن پڕ هیڤینە.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلینێن كوردی

سەر ساڵ[1]

ئەڤرۆ چەژن و سەر ساڵە | ژ گەلێ مە ڕا نەورۆزە
نیشانا ئازادیێ دێ هەر | مینیت[2] ئەڤ دۆزە

هەر ساڵ ل مەها ئاداری | ل ڕۆژا بیست و ئێکێ
تۆ سەر ساڵا کوردی یێ[3] | ب دروستی ئۆ دەستپێکێ

ئەڤ ئاهەنگا پڕ مەزن | نوویژەنکرنا[4] بهاری
ژ مەڕا تێکوشینێ | هەم ئاگرەك دژواری

بهار خوەشە بناڤێ تە | کەسك و سۆر خەملا تە
د خەملن دەشت و چیا | کوردستانە واری تە

تو نیشانەك[5] پیرۆزی | ئاگرێ سەرکەتنێ
پالە و جوتیار قوڕتال بوون | ژ کولەتی و خوین مێتنێ

ژ دەست پاشا و بەگلەرا[6] | خوینمێژ و ئەژدەهاکی
کاوە سەر بەرز دێ مینت | ل سەر ڤی وەلاتی و خاکی

---

(1) ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٩٠/٣/١١)ێ، ل کەمپا ئاوارەیێن کورد ل باژێرێ (دیاربەکرێ) هاتیە ڤەهاندن. هەلبەستڤان دبێژیت: "ل ١٩٩٠/٣/٢١ ژ لایێ شەهیدێ جانەمەرگ کاك بەهجەت باڕهولی ڤە هاتە پێشکێشکرن".

(2) ل جهەکێ دیتر: مینێ.

(3) ل جهەکێ دیتر: کوردایێ.

(4) ل جهەکێ دیتر: ل دەستپێکا.

(5) ل جهەکێ دیتر: تو ڕۆژەك.

(6) میر، سەرکردە.

نوی ڕۆژەك نوی وی دانی ‏ ‏ ‏ ل دیرۆكا كوردستانێ
ئێكگرتن و شۆڕەش ‏ ‏ ‏ تو نموونە و داستانێ

زنجیر و بەند قەتاندن ‏ ‏ ‏ ژ دەستێ كولەدارا
بهار و ئاشتی شابوون ‏ ‏ ‏ ل هەمی جە و وارا

ئەو جە و وار و زەڤی ‏ ‏ ‏ وەڵاتێ كوردستانە
نە فارس و نە ئاری ‏ ‏ ‏ ئاهەنگا مە كوردانە

لێ ئاشكرا و دیارە ل سەر ‏ ‏ ‏ هەر كۆمتەك واری
بەرز و بلند گەش دبت ‏ ‏ ‏ ئەڤ ئاگرە ب دژواری

هەر دێ هەلكین و نووژن كین ‏ ‏ ‏ ئازاد بین یان ل زیندانێ
دوژمنا بڤێت یان نە ‏ ‏ ‏ بمەزێخن تەڤ شیانێ

هەمی نەخش و پیلانا ‏ ‏ ‏ ب دڕندەی بجە بینن
ئاگرێ[1] ئازادیێ ‏ ‏ ‏ ئەو نەشێن ڤەمرینن

هێرش و جانفیدانە ‏ ‏ ‏ پێشمەرگە و قەهرەمان
یان نەورۆز و كوردستان ‏ ‏ ‏ یان ژی مرن و نەمان

---

[1] ل جهەكێ دیتر: ئومێدێن.

١٦ی ئاداریێ[1]

ل ١٦ی ئاداریێ   ئەی بیرهاتنا دلتەزین
ڕۆژا شین و گریانێ   مە دل کۆڤان و حەزین[2]

تە لاپەڕ پڕ نڤیسین   ل دیرۆکێت جیهانێ
دێ مینێ پەند[3] و عیبرەت   هێروشیما کوردانێ

ل بازێڕێ[4] حەلەبچە   سپێدەهیەکا زەلال
هێشتا د خەودێدا[5] بوون   دایک و زارۆیێن دەلال

قەلە ڕەشێت[6] درەندا   ل ئەسمانێ ڤی شاری
پەرێ ڕۆژێ[7] داعویرای[8]   کرە شەڤ ڕەش و تاری[9]

ئەوا کینا خوە ڕژاند   وەکی عەور و بریسیان
مۆشەکێت ژەهر و سامێ[1]   ب هەمی مالا ڤەنویسیان

---

(١) ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٩٠/٣/١٥)ێ، ل کەمپا ئاوارەیێن کورد ل بازێڕێ (دیاربەکرێ) هاتیە ڤەهاندن. هەلبەستڤان دبێژیت: "ل ١٩٩٠/٣/١٦ بۆ بیرەوەریا شەهیدێن حەلەبچە هاتە بەلاڤکرن".

(٢) ب خەم، خەمگین.

(٣) ل جهەکێ دیتر: ڕەمز.

(٤) ل جهەکێ دیتر: ل باجێڕێ.

(٥) ل جهەکێ دیتر: د خەودا.

(٦) ل جهەکێ دیتر: ڕەشێن.

(٧) ل جهەکێ دیتر: ڕۆژا.

(٨) ل جهەکێ دیتر: داعویرا.

(٩) ل جهەکێ دیتر: طاری.

Zakho Centre for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

د[٢] ڤى دەنگێ پڕ مەزن ... چاڤ ژ خەوێ شیاربوون
بهێن کێشانا بلەز ... ب سام و خەردەلێ شابوون

ل حەلەبچا شەهیدا ... فاشیا کر تەڤای
تم شەهید بوون مێر و ژن ... هەم زارۆ بڤى ئاوای

د ئێك چرکا سعەتێ ... شەهید بوون (٥) هزار
مالێت کوردێن[٣] بەلنگاز ... بۆ بینە گۆڕ و مەزار

ئەڤە حەیفا مەزنە ... چەندەك مانە ل وى عەردى
مللەتێ ژار و گەدا[٤] ... بێ هەوار و بێ خودى

ل ڤێ مەها ئادارێ ... یا لێ جەژنا نەورۆزێ
مە دل پڕى ئومێد بوو ... ل ژڤانا وێ دەزێ

ل باجێڕێ حەلەبچێ[٥] ژى ... د خەملى کەسك و سۆرى[٦]
بویك و زاڤا ب هێڤى بوون ... بو جەژنا فلکلۆرى

ژ وێ خەیالێ دویر بین ... ئەو نەکن شاهى و داوەت
ژ بەرى نەورۆز جەژنێ ... ل وان بێتن قیامەت

ئەڤە مافێ مرۆڤا ... مودێڕنێن[٧] هاوچەرخى
گونها وە هندا مەزن ... هێتلەر ژى دایە ڕەخى

---

[١] ل جهەکێ دیتر: مۆشەکێت سام و ژەهرێ.

[٢] ل جهەکێ دیتر: ب.

[٣] ل جهەکێ دیتر: کوردێ.

[٤] خوازۆك.

[٥] ل جهەکێ دیتر: حەلەبچە.

[٦] ل جهەکێ دیتر: زەرى.

[٧] ل جهەکێ دیتر: فاشیستێت.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردى

هوین رێڤینگێن[١] هولاکۆ — نەڤیێت موسولینی
ب سیانید[٢] و خەردەلێ — گەلێ کورد د فەوتینی

هوین مێژوکێت خوینا کورد[٣] — وە ل خۆ کر سام و ژەهر
برسییێت تەرم و لەشا — رۆی رەش[٤] بۆ وە بەهر[٥]

گونەها ئەوان چی یە — ساڤا و پیرێن[٦] پشت خارۆڤ[٧]
بۆ وە شەرم و فهێتە[٨] — خوە ناس بکن هار و هۆڤ

ئەی مللەتێت جیهانێ — لێ ئەم ژی وەکی وەنە
خودان ماف و مرۆڤین — ئەم نە هۆڤ و دەهبەنە

مەژی ماف و ژین دڤێت — ئەم[٩] خودان وەلات و وار
لێ ڤێ گونەها مەزن — ل وە دکین قێری و هەوار

کوشتنا گیاندارەکێ — جەم وە پڕ مەزنە
کوشتنا مە ب تەڤای — ل دەڤ دوژمنا هەر چون

---

[١] ل جهەکێ دیتر: دیگرێت.
[٢] ل جهەکێ دیتر: وە ب ڤێ سیانید.
[٣] ل جهەکێ دیتر: مە.
[٤] ل جهەکێ دیتر: خەردەل.
[٥] ل جهەکێ دیتر: ما بەهر.
[٦] ل جهەکێ دیتر: کالێن.
[٧] پشت کۆڤ، پشت چەمیایی.
[٨] ل جهەکێ دیتر: عیبرەتە.
[٩] ل جهەکێ دیتر: ئەم ژی.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ئەی كۆما مللەتا[1]

جــــارەك ل مــــە بنێـــڕن   خـــوەش نـــەژاد و مللـــەتـــین
خــــودان خـــاك و دیـــرۆكین   هـــەم شـــۆڕەش و خـــەبـــاتین

ئــــەڤ تۆفـــــان[2] و زۆرداری   یـــا ل ســـەر مـــە تێـــت كـــرن
ل جڤاتـــــا مـــــافێ گــــەلا   جـــارەك ناهێـــت[3] باســـكرن

تـــــەڤ رەگـــــەز و مللـــــەت   ئـەو شـادبوونە ب سـەرخـوەبـوونێ
داخــــوازا مـــــە ئـــــازادی   جـــەور[4] و ســـتەم تـــێ شـــوونێ

لـــێ هــۆین خـــۆ پـــێ ناڤــددن   دژی مێـــــــتن كـــــــارێ
خۆینـــا كـــوردا پـــڕ تـــێ مێـــتن[5]   وەكــــــی كۆلـــــە داریــــێ

خـــوە خـــودان یاســـا دزانـــن   ل مــــافێ مرۆڤـــــا د پرســـــن
گــەلـــێ مـــە بـــن بگـــور دبـــن   ئــــەو ژێ مـــرۆڤ و كـــەســـن

چـــــەوســـــاندنا مرۆڤــــــا   ل جیهانــــا وە قـــــەدەغــــەیـــە
كوشــــتن و زینـــدان و بــــەنــد   ژ مـــــە رە بــــەیهـــــۆدەیـــــە[6]

---

[1] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێككەڤتی (١٩٩٠/٣/٢١)ێ، ل كەمپا ئاوارەیێن كورد ل باژێرێ (دیاربەكرێ) هاتیە ڤەهاندن. هەلبەستڤان دبێژیت: "ل ١٩٩١/٣/١ ل ڕۆژا تازیا بارزانی ل ئۆردیگایێ دیاربەكرێ هاتە بەلاڤكرن".

[2] ل جهەكێ دیتر: طۆفان.

[3] ل جهەكێ دیتر: ناهێ.

[4] ستەم، زۆرداری.

[5] ل جهەكێ دیتر: ڕێتن.

[6] بێ مفا، بێ قازانج.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلینێن كوردی

بوستەك ئاخ و ئاڤێت وە — دوژمن پێ نا لەیزن[1]
پارچە پارچە هات كرن — ئەڤ كوردستانا مەزن

ئەڤ وەلاتێ بخێر و بێر — تەڤا زێرِ و خەزینە
ژبەر هەمێ وی بێ بارین — ژ داگیركەرا دا دمینە[2]

ئەڤە ماف و عەدالەت — ئەی دەزگەهێت[3] ئاشتیێ
چەرخێ بیستێ خلاس بوو — ها گەهشت دیماهیێ

ل ژێر ستەما دژوار — دنالن بیست سە ملیۆن
كوردێ ژار و بەلنگاز — عالەم گهایە گەردۆن

وە ڕێكخراو چێكرن — بۆ گازی و هەوارا
بلەز ئەو چارەسەركن — مافێ دیل و هەژارا

گلەی و ڤێرییێت مە — قەت خوە لێ[4] ئاگەهـ ناكن
فاشیا كر تەڤای — ئەو فەرمانا مە ڕاكن

وار و دەڤێ ڕهاندن[5] — گوند كرن كاڤل و چۆل
خۆینا گەنجا هەركێ — لێ بینە مێرگەهـ و گۆل

وەلاتێ مە تەڤدا گرت — مێژ و موران و عەور
ل سەر مەدا باراندن — سام و خەردەل و ژەهر

وەكی تاڤییێت[1] بارانێ — دارێت هاتن[2] خوارێ

---

(1) ل جهەكێ دیتر: نالێزن.

(2) ل جهەكێ دیتر: دمینە.

(3) ل جهەكێ دیتر: دەزگەهێن.

(4) ل جهەكێ دیتر: بێ.

(5) ڕزگاركرن، قۆرتالكرن.

قڕکرن ژن و زارۆ — کەس نەهات ل ڤێ هەوارێ

ل بادینان و[٣] حەلەبچە — هێروشیما کوردستان

چەند هەزار شەهید کەتن — بێ گونەه ئەوان جاندان

ئەڤە کارێت درندا[٤] — ئەی مللەتێت[٥] ئێکگرتی

هەڤالبەندن بۆ ژارا — نە ژبۆ زۆردار و خورتی

چاخ و زەمان دەربازبوون[٦] — ئەم کۆلە و تەپەسەر

ڤێ دەردی د کشینن — ل وەلاتێ مە سەرانسەر

لاوێ کورد نە بێ خێرە — یان بێ زانا و ڕێبەرە

ل سەر دۆزا گەلێ مە — دوژمن زۆر ل هەر دەر[٧]

دڤێ ڕێکا پیرۆز دا — گەلەك جان بوونە شەهید

وەك بەدرخان و قازی[٨] — بارزانی و شێخ سەعید[٩]

کاروانێ وان ب ڕێکەت — بۆ مەیدانا چارچرا[١]

---

[١] ل جهەکێ دیتر: گاڤێت.

[٢] ل جهەکێ دیتر: هاتە.

[٣] ل جهەکێ دیتر: ل باجێڕێ.

[٤] ل جهەکێ دیتر: فاشێستا.

[٥] ل جهەکێ دیتر: وەلاتێت.

[٦] ل جهەکێ دیتر: صەدەها ساڵ بوورین.

[٧] ل جهەکێ دیتر: پڕیو ڤەدەرە.

[٨] قازی موحەمەد.

[٩] شێخ سەعید پیران ل سالا (١٩٢٥)ێ، دژی حکوومەتا تورکیا شۆڕەش کر، ل هەمان ساڵ هاتە سێدارەدان.

Zakho Centre for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ب سەر فەراز و دلشاد[٢] دێ ڤێککەتن هەم چار برا[٣]

ب ئێك دەنگ و ب ئێك دەست خۆیا دبت سەربەستی
بن گور دبن نە ل هەڤی کرێ گرتی و بندەستی

ب خەباتا پالە و ژارا کەلهێت دوژمنا د هەژن
ئەوێ رۆژێ د کین ئەم کەیف و سەر ساڵ و جەژن[٤]

---

[١] (چار چرا) ئەو گۆڕەپانە ئەوا (قازی موحەمەد) ژلایێ رژیما پەهلەویا ئیرانێڤە لێ هاتی سێدارەدان.

[٢] ل جهەکێ دیتر: شاد.

[٣] چار پارچێن کوردستانێ.

[٤] ل جهەکێ دیتر: کەیف و نەورۆز جەژن.

ئومێد[1]

دخـــــــەبـــــتن بــــــۆ دۆزێ
ئـــەی دوژمنـــێ تـــو خـــۆین خـــوار

دۆزا مـــــە ســـــەرخــــــوەبوونـــــە[2]
خلاســـــــیا[3] ئـــــــەڤـــــــی وار

وارێ مـــــــــە کوردســــــــــتانە[4]
ل مــــە بوویـــــە گـــــران بـــــار

بــــارێ مـــــە تـــــم گرانـــــە[5]
نـــــە قێــــــری و نــــــە هــــــەوار

هـــــــەوارا مـــــــە ل کوردانـــــــە[6]
لـــێ ئـــەو زویکـــا شـــیار بـــن[7]

ژ خـــــــەوا بنـــــــدەســـــــتیێ[8]
ب لــــــەز و بـــــــزاڤ ڕابـــــــن

---

[1] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٩٠/٤/١٥)ێ، ل کەمپا ئاوارەیێن کورد ل باژێرێ (دیاربەکرێ) هاتیە ڤەهاندن.

[2] ل جهەکی دیتر: سەرخوەبوونە دۆزا مە.

[3] ل جهەکی دیتر: ڕزگاریا.

[4] ل جهەکی دیتر: کوردستانە وارێ مە.

[5] ل جهەکی دیتر: پڕ گرانە بارێ مە.

[6] ل جهەکی دیتر: ل کوردا.

[7] ل جهەکی دیتر: کو زۆی ژ خەو شیار بن.

[8] ل جهەکی دیتر: بکەڤن قادا خەبات.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ئێك بگرن پاله و جووتيار
ژ كەدخوارا خۆیا بن
ئەو[1] پێشمەرگێن ڕاستیێ
ژیر و دانا و زانا بن
بۆ ئومێدا ئاشتیێ[2]
بیر و باوەر پیلا بن
ئادەكن[3] خۆ فرۆشا
بلا بمرن فەنا بن[4]
بلا بهێز و شیانا
فاشست ل مه بخوڕن
سەرێ پیر و جوانێت[5]
گەلێ كورد ئەو ببڕن[6]
بەند و زیندان و حەبل[7]
لێ سێدارێت وان پڕن[8]
هیڤێت كوردینیێ
د دلێ مەدا نامرن

---

(١) ل جهەكی دیتر: هوین.

(٢) ل جهەكی دیتر: هوین بێ تانك و فرۆكە.

(٣) ژێكجودا كرن، ڤاڤێركرن.

(٤) ل جهەكێ دیتر: بلا ب قەلهن فەنا بن.

(٥) ل جهەكی دیتر: جوانان.

(٦) ل جهەكی دیتر: د زینداناندا ب فڕن.

(٧) ل جهەكی دیتر: ب خەبات و بەرخودانێ.

(٨) ل جهەكی دیتر: دێ ڕێكا خوە كەلێشین.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلینێن كوردی

دێ هــــەلێــــت ڕۆژەكـــا گـــەش
ل وەلاتـــــــى ســـــــەرانســــــەر
دێ كــــــەن شــــاهى و ديـــــلان
پێشـــــــمەرگـــــــە و كوردپـــــەروەر

وەلاتـــــێ مــــــە تـــــەڤــــدا گـــــرت
مــــــــژ و مـــــــوران و عـــــــەور
ل ســـــــەر مـــــــەدا بارانـــــــدن
ســــــــام و خـــــــەردەل و ژەهــــــــر

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بو ڤەكولينێن كوردى

گازندەك[1]

مە گازندەك ژ وەیە
خاچا سۆرا جیهانی
جاندان هەزار شەهیدان
ژ بێ دختۆر و دەرمانی
ل دەڤ مە یا دیار بی
لێ هوین ژێ تەرەفدارن[2]
نە ژبۆ گەلێت بندەست
یان مللەتێ هەژارن
مەیلا وە یا دیارە
بۆ رژێمێت حوکمدار
ئەو خۆدان هێز و شیان
خۆدان مەلك و سەردار
چونکی ئیرۆ دیارە
ل رۆژهەلاتا ناڤەراست
دژی هەمی گەلانن
رژێما فاشی ب راست
بۆ وان کارێت درندە
ئەو هلنگڤتن کەتن
لێ چاوا ئەو پێتڤی[1] بوون

---

[1] ئەڤ هەلبەستە ل رێککەفتی (١٩٩١/٢/٢٥)ێ، ل کەمپا ئاوارەیێن کورد ل باژێرێ (دیاربەکرێ) هاتیە ڤەهاندن.

[2] ئالیگرن، تاگیرن، لایەنگرن،

ئەندامێت وە بڕێکەتن
هاریکاری و دەرمان
چارەسەری وان برن
کۆمیتێت وە هەڤپشکن
دختۆر ژی وە ب ڕێکرن
چما نەهات بەرچاڤا
حەلەبچە و پڕ گوند و مال
ژهەرێ جەرگێ ئەوان سۆت
ژن و زارۆیێن تفال
بەلاش[٢] ناچن چو جارا
چو گۆتنێت مەزنا
پەیدا نابن چو خۆدان
بۆ هەژارا ل کەتنا

(١) پێدڤی.

(٢) لێ بەلاش.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

نەبن هەڤڕك[1]

ئەی قەلەڕەشێت[2] بێ زراڤ
بم كوندك
طەیرێ نێچیرێ دیارە[3]
نكل داسك
دم یێ تیژ و خارۆڤە
سەر و مەژك
یێ بلند و دویر بینە
كێلە حەفك
نە شەڕت كەلەخێ مریە
لێ بچەری
گەر هات دەرفەت و دەلیڤە
لێ بنەڕێ[4]
كی یە شاهۆ كی یە بازی[5]
ل گەل بفڕێ
نەبن هەڤڕك

---

(1) ئەڤ هەلبەستە ل ڕێككەڤتی (١٩٩١/٣/٥)ێ، ل كەمپا ئاوارەیێن كورد ل باژێرێ (دیاربەكرێ) هاتیە ڤەهاندن. هەلبەستڤان دبێژیت: "بۆ جەژنا نەورۆزێ ل ئۆردیگایی دیاربەكر هاتن پێشكێشكرن".

(2) ل جهەكێ دیتر: قەلەڕەشێن

(3) ل جهەكێ دیتر: طەیری نێچیری دیارن.

(4) ل جهەكێ دیتر: هینگێ دێ زانن.

(5) ل جهەكێ دیتر: كی یە بم كۆرك كی یە بازی.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلینێن كوردی

وەلاتێ مە گورەپانا ژیانێ[1]
شێر لێ هەنە
وارگەهێ شەڕ و جەنگانە[2]
کی د بێژەنە
هرچ و ڕیڤی سەرگەردانن[3]
مافێ وانە
ناهێت بهارا وان بڤێت[4]
مرن و مانە
لێ بگەرن لێ بچەرن دفن بلند
نە زمانە
نابن سەردارێت ڤی واری
نە فەرمانە

[1] ل جهەکێ دیتر: گۆڕەپانا جەنگانە.

[2] ل جهەکێ دیتر: وارگەهێ بازی و شێرانە.

[3] ل جهەکێ دیتر: قەلە و ڕیڤی دێ ژێ ڕەڤن.

[4] ل جهەکێ دیتر: بهارا بۆ وان نا هێتن.

بارکن ژ واریێ مە[1]

بارکن ژ واریێ مە هەڕن   ئەی فاشست و زۆردار
کارێن وە دڕندەنە   دەڤ خوینن وەك گورگێ هار
سالٚ و زەمان دەرباز[2] بوون   خوینا مە مێت و ڤەخوار
لەوا ئیرۆ سەرهلدان   گەلێ کوردا ل گوند و شار

هەمی تێکدا ب ئێك دەنگ   گازی دکن سەربەستی
بمرن نازی و فاشی[3]   نێ مە بەسە ژ بن دەستی
هەمی گەلێت جیهانێ   ئازاد دژین ب مەستی
کینا گەلێ دژوارە   کێرا وە گەهشت هەستی

دارا وە یا کەڤنارە   نیڤ لێ پێتی بی ڕزی
پێڤە ناهێتن[4] بەرهەم   هوین[5] ئیرۆ دبێژن خوەزی
ڕۆژا وە چوویە ئاڤا   ناگەهنێ هەر ببەزی
فەلەکێ بەروڤاژی   ل دۆر ئالاندن ڕەش کەزی

ب کانیێت زێرێ ڕەش   وەڵاتێ مە ناڤدارە

---

(١) ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٩١/٣/٢٠)ێ، ل کەمپا ئاوارەیێن کورد ل باژێرێ (دیاربەکرێ) هاتیە ڤەهاندن. هەلبەستڤان دبێژیت: " بۆ بیرهاتنا شەهیدێن حەلەبچە پێشکێشکرن ل ئوردیگایێ دیاربەرکرێ".

(٢) ل جهەکێ دیتر: دەرباس.

(٣) ل جهەکێ دیتر: بەعسی.

(٤) ل جهەکێ دیتر: نەهاتن.

(٥) ل جهەکێ دیتر: هین.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

لەوڕا ببووره مەیدان   بۆ کەدخوارا ئەڤ واره
تالان و بێ بەهەر دبوو   مللەتێ مەیێ هەژاره
ل بن لنگێ وان دەرکەت   ئەوان نەما هەداره

پێکڤە[1] دێ ژین هەمی گەل   هەمی چین و هەمی لا
پەیدا نابن ناکۆکی و   نە ل هەڤی و بەرەلا
وەڵاتێ خوه ئاڤا کین   دێ کینە کەلهەکا پیلا
هینگێ مللەت دزانت[2]   کی مۆئەزن بت و کی مەلا

مزگین بۆ هەوه بت   شەهیدێن ئازادیێ
ئارمانج یا دئێت گەهاندن[3]   قەت هوین نەمینن هیڤیێ
کاروانێ مەیێ د مەشت   یێ ل بەرەڤ[4] ڕزگاریێ
دیرۆك نائێن نڤێسین   ناڤێ وە نە ل پێشیێ[5]

[1] ل جهەکێ دیتر: دێ پێکڤە.

[2] ل جهەکێ دیتر: هینگێ نابیتە ئاسگهنگ.

[3] ل جهەکێ دیتر: ئارمانج گەهشت.

[4] ل جهەکێ دیتر: بەسە ژ خەما کاروانی گەهشت.

[5] ل جهەکێ دیتر: پێشاهیێ.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

کێ باوەر بی[1]

ئەلندا بمینت نڤستی
ڕۆژ بمینت هەلاویستی
نەچت ئاڤا
کێ باوەربی
ستێر ل ئەسمانا نەمینن
بچووك مەزن تەڤ بڕژن
ژ تاری شەڤا
کێ باوەر بی
ئاڤێت ڕوبارا سەرئەڤراز
بەرەو سەرەکانیا بزڤڕن
ژ دەراڤا
کێ باوەر بی
چیا و زۆزان ببنە دەشت
کەو بازی لێ نە مینن
ژ چوڕەڤا
لێ ب قەبن... لێ ب خۆڕن
کێ باوەر بی
بەفر ژ چیا و سیپانا مشەخت بیتن
شەنگە بائێ فەڕەشینێ کوچەر بیتن

(1) ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٩١/٣/٢١)ێ، ل کەمپا ئاوارەیێن کورد ل باژێرێ (دیاربەکرێ) هاتیە ڤەهاندن. هەلبەستڤان دبێژیت: "ل جەژنا نەورۆزێ هاتیە پێشکێشکرن".

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

بەروڤاژی

خیزێ بەرستان بڤێتن

بکەت هاڤینگەهـ و دادیت

ئەو لێ ناژی

گورانگەها لێ ڕاچینت

لێ بپەری

ب کۆز[١] چەرا مەمێ شڤان

پێ ناڤ بدن بکن مێرگان

نابت هەژی

کێ باوەر بی

هەزار ئەنفالێت[٢] دی ڕابن

ل سەر وارێ مە ئەو دادن

تۆڤێ نازی و فاشیا بچینن

بەرهەمێ وان لێ شین بیتن

سام و خەردەل و کێمیا بن

دێ ڕسوا بن..... دێ ڕسوا بن

ئەڤ خوەڕستێ کوردینیێ

دیرۆکا شۆڕەشگێرییێ

ناگهوڕن... ناگهوڕن

وەلاتێ لولو میدیا

کاردوخ و زازا گۆتیا

نابن ئاشۆر نەمرۆد و بابل

دیمەشق و تەهڕان ستەمبول

لێ ئەڤ خەونە

---

[١] کوزا جهێ چەروانێ تەرش و کەوالی.

[٢] ئەنفالا (١٩٨٨).

یان خەیالە
ئەڤ چیا و کەڤر و کاشێت وەڵاتی
دەشت و ڕوبار و ڕەنگێن ژیهاتی
نابن دۆرگەوارێ قورقامیشا
چرگە زیتە ستری حێشترك و بیشا
ئەڤ ئومێدە
یا بەتالە
کێ باوەربی
ئەو چنارا ل دەرێ ئولیجامێ
کەڤنە شینوارە ل وی دەمی
ئامەدا ڕەنگین ناڤدارە
حاشا بکت کەڤنەدارە
خوە نویژەن کت بکت شتل
بێژت نەمن دانا سەر مل
ستویر وەرسکێ کەمالیا[1]
ل گەردەنا شێخێ ئالیا
خوە سست نەکر
گازی نەکر
نە وژدانە نە یاسایە
سەرکردێ گەلێ کوردایە
سەرێ پیرانی دا لەڤاند
چرایێ ئاشتیێ ڤەمراند
وە هزر کر
لێ کورد نەمر
بوویە دیرۆك بوویە داستان

[1] دویکەڤتێن مستەفا کەمال ئاتاتورکی.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

بی بەرخودان بی سەرهلدان

ل بەر چاڤا

هەمی گاڤا

كێ باوەر بی

ئەو گورەپانا ل چارچرا

خوە ب خاپینن بۆ سێدارا

پیشەوایێ کورد نڤاندی

کۆمارا ساڤا[1] ڕۆخاندی

ئەز ل خەو بووم

كێ باوەربی

ئەڤ دیرۆکێت کوردینیێ

ڕێبازێت شۆڕەشگەریێ

تۆمار ناکن

مێهڤان ناکن

ناڤێ سەرۆك و سەروەری

بارزانی هەر تو ڕێبەری

ژبیر ناکین

ژبیر ناکین

---

(1) کۆمارا مهاباد (کوردستان) ل (٢٢ کانوینا ١٩٤٦)ێ، ل باکوورێ ڕۆژئاڤا ئیرانێ ب ڕێبەریا پێشەوا (قازی موحەمەد) هاتە دامەزراندن، ژێ ئەوێ کێمتر ژ ساڵەکێ بوو، واتە ل (١٥ کانوینا ١٩٤٦) هاتە هلوەشاندن.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

دیاری بۆ گوندێ بۆسەڵێ[١]

فێرگەها شۆڕەش دانینێ   دایکا کۆما شەهیدا
قیبلەیا ئارمانج و ژینێ   لاندکا مێر و عەگیدا
نیشتیمانا کورد هەبینیێ   سەنگەرا مێر و جانفیدا
تو ڕەمزا هەیژی دی مینێ   ل دیرۆکا گەلێ کوردا

ئەوە دایکا سەفراز   یا ئەڤ کەنجە لێ بووین
لێ پیرۆز بیت ئەو ڕێباز   یا شەهیدا سەر چووین
چ نشیف بن چ ئەڤراز   ل گەل دۆزا خوە ئێك ڕووین
مافێ کورد تنێ داخواز   سەر وێ ڕەنکی فێربووین

لێ تو سەنگەرا خوە ڕستێ   خوە ڕاگرتن بۆسەڵێ
هەژمار گەهشتە شێستێ   ڕێکا شەهێدێت تە لێ
لەوما سەربلند و مەستێ   دێ هەرمینێ وەلێ
شەمەلکا ڕۆهن شەنگەستێ   داستان و ڕێك مە چاڤە لێ

(١) ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (٩/١١/١٩٩١)ێ، ل باژێڕێ (زاخۆ) هاتیە ڤەهاندن.

گەلێ كورد[1]

خـــەباتـــا تـــە هـــەژی بـــوو ژێـــۆ مـــافێ مرۆڤـــا
ژ خـوین مێـتن و گـورانێ ژ دەسـتێ فاشـی و هۆڤـا

هـەم بـۆ ئـاخ و ئاڤێـت مـە هـەم بـۆ دینـێ موقـەدەس
نـە ل شـەرق نـە ل غـەرب مـل نـەدا بـەر بـۆ مـە كـەس

ئیـــرۆ دنیـــا بـــۆ تفـــاق ل گـــەل هێـــز و شـــیانا
وان چـەنـد كۆمبـوون ڤـەبـەسـت ب گـۆتن و بریاردانا

ڤـێ كـۆێتـا پـڕ هنـدك مـەهـەك نـەدیت بنـدەسـتی
ئـەڤ ڕژێمێـت پـڕ مـەزن لـێ بـوون خـوەدی بڕاسـتی

كۆمیتـــا هـــەمـــی گـــەلا وان پێشـــنیار ڕێزكـــرن
بریـــارا دیمـــاهیێ تانـــك و فـــڕۆك ڕێكـــرن

بـــۆ ئارمـــانج و مـــەرەم و پێتـــرول و ســـیناعەتـــێ
ل زۆرداری پێشـــكرن ل كـــورترین مـــودەتـــێ[2]

ل ئـەسـمان كـرە مـژ بومبـا و موشـەك و ئیسـكۆت
ئسـكۆت هـاتن هنگـافتن ل سـەر شـارا پـاتریۆت

كۆێـت پارچـەك بچووكـە مێـزەكـن كوردسـتانێ

---

[1] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێككەڤتی (١٩٩١/١٢/٢٥)ێ، ل كەمپا ئاوارەیێن كورد ل باژێرێ (دیاربەكرێ) هاتیە ڤەهاندن. هەلبەستڤان دبێژیت: "ب بیرهاتنا بارزانیێ نەمر ل تۆردیگایێ دیاربەكر هاتیە بەلاڤكرن".

[2] حهز
ژێكرن.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلینێن كوردی

چەند ساڵ و زەمان بوورین دەستا بدن وژدانێ

ئەڤ وەڵاتە بندەستە تالان وێران دبە[1]
ب چەکێ قەدەغە و بڤە گەلێ کورد بن گۆر دبە[2]

گەلێ کوردێ قەهرەمان پترە ژ (٣٠) ملیۆن
دنالن ل بندەستا خەلك ل سەر هەیڤ و گەردۆن

کوردستان پڕ مەزترە[3] ژ ئاخا گەلەك وەڵاتا
جارەك ل بیرا وە ناهێت ل کۆمبوون و جڤاتا

---

(١) ل جهەکێ دیتر: دیت.

(٢) ل جهەکێ دیتر: دیت.

(٣) ل جهەکێ دیتر: مەسترە.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

بەسە دیرۆك[١]

هــەی دیــرۆك بــەســە شاشــی و زۆرداری و خاپانــدن
دەربــاز بوونــە چــاخ و دەم ســتەم ل ســەر سەپانــدن
قێــری و گازیــا كــوردا جیهــان هاتــە هــەژانــدن
ڕویــێ فاشــی و كــەدخــوارا پــەردە ل ســەر هلانــدن

وان ب دوژمـــن و تیــروریێ د ڤـــێ كـــورد بمـــره[٢]
بـــلا ئـــەو بـــزانن مانـــا مـــە ژ هنـــدێ مـــەســـتره[٣]
خـــاك و دیرۆكـــا مـــە[٤] خۆرســـتەكـــێ خـــۆڕاگره
میرخـــاس وجانفیدانـــە بـــەرەڤانێـــت گـــەلـــی پـــڕه[٥]

ئەگەر ئازادیی ب خۆینێ بیت قەر و دەین مە نەمانە
هــەزار جــان بوونــە گــوری زەنگینــە ئــەڤ كاروانــە
خۆینــا گــەنــج و دەلالا بــۆ پــەتــرۆل و ژێرخانـــە
دا ســەربــەســت بژین كــورد ل وەلاتــێ خــوە ب خودانــە

حــەبــل و خلفێــت ســێدارا بــەســە گــەردەن ڕامیســان
بــلا بــبن خواندنگــەهــ بنــداڤ و كــۆن و زینــدان

---

[١] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێككەڤتی (١٩٩٢/٣/٢٠)ێ، ل (دەركار عەجەم) دەڤەرا سندیان هاتیە ڤەهاندن.

[٢] ل جهەكێ دیتر: ب تیر و ڕۆكێتا فاشیا گەلێ كورد ڤێ بمره.

[٣] ل جهەكێ دیتر: بەلێ بلا باش بزانیت گەلێ كورد ژ هندێ مەستر.

[٤] ل جهەكێ دیتر: خودان خاك و دیرۆكێن خوە.

[٥] ل جهەكێ دیتر: پاشڤە نامینت و د بزڤن و جان فیدائێت گەلی پڕه.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلینێن كوردی

هۆڤ و ڕەشەکێت شەڤا سەر ل وان بێنە هێران
دا هەر بمینن یادگار حەلەبچە و کێمیاباران

بۆ چەوساندنا گەلا دنیا ئیرۆ شیارە
یا ل بەر باس گۆتنا کێشا کوردا سەربارە
ل هەر چار پارچێت وەلاتی دوژمن نەما هەدارە
دێ سەر بەرز و بلند ژیت مللەتێ مە ئەڤ جارە

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

سەرهلدان[1]

هەڤگرتنا گەلێ کورد
دنیا بخوە شیارکر
دەنگێ کورد و کوردستان
ل جیهانێ بەلاڤکر
کۆم ڤەبەست و جڤاتا
وەکی بریارا باسکر
دەستهەلات و شیانا
ب کریارا خۆیاکر

ئیرۆ ل سەر ڤی خاکی
گەلێ مەیە حوکمدار
پارێزڤانێ[2] ب ڕاستی
خودان کرن و بریار
هەمی ژ شۆڕەشگەرن
پالە و زانا[3] و هەژار
ڕێکخستینە ل چەند لا

---

[1] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٩٢/٤/٧)ێ، ل باژێڕێ (زاخۆ) هاتیەڤەهاندن.

[2] ل جهەکێ دیتر: پارێزڤانێت.

[3] ل جهەکێ دیتر: ئاغا و پالە.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ل پەی ڕێبازێن دیار[١]

بزاڤ و لڤلڤینێت

نە ب زانە بووت[٢] و ڕەوا

لێ سەر برێت گەلێ کورد

ئەو ژی بینە پێشەوا

بینە بەند و بینە ڕەف

نەما گۆڕەپان فرەهە لەوا [٣]

ل بەر لنگێ[٤] ئەوان چوون

پێشمەرگە و شەهید چەوا

سەربەستیا پارتیا

هەڤڕکەك گەرم و کەلە

بگرتن و ڤەکێشانێ[٥]

بۆ جڤاکێ شەلەلە

بزاڤا تەڤا ئەوە

سەربەست[٦] بێتن ئەڤ گەلە

پەڕلەمانێ وەڵاتی

---

[١] ل جهەکێ دیتر: ڕێکا ڕاست بیت یان یا خوار.

[٢] ل جهەکێ دیتر: نە ب زانە بین.

[٣] ل جهەکێ دیتر: خوین ڕشت نەما کۆڕەپان.

[٤] ل جهەکێ دیتر: سینگێ.

[٥] ل جهەکێ دیتر: ڤەکێشانا.

[٦] ل جهەکێ دیتر: ڕزگار.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

چارەسەر و ڕێك و حەلە
بیروباوەر دخازن
ئێكگرتن و ئێكەتی
ب ئێك دەنگ و ب ئێك دەست
هەمی تەخێن مللەتی
هەمبەر دوژمن ڕاوەستن
وەك كەلهەكێ خوەڕستی
بژین ئازا[1] و سەربەست[2]
ژ دوژمن بێ منەتی
هەر گرۆهەكێ كوردی
گەر ژ دل كوردپەروەرن
بەرژەوەندا باڤێژن
ل مافێ گەلی بگەرن
ئەڤە ب هێز و شیانە
یان پێت دی بێ نەفەرن
بۆ وەلاتێ مەی شرین
ئالا و سنۆر پێت فەرن
مە نەڤێن[3] گەلەك سەرگێر
پێتڤینە یەك تێكۆشەر

---

(١) ل جهەكێ دیتر: ئازادی.

(٢) ل جهەكێ دیتر: سەربەستی.

(٣) ل جهەكێ دیتر: نەڤێت.

دلسۆژ و ژیر و زانا

خودان سەربووڕ و پەروەر[١]

ل سەر دۆز و ئارمانجێ

پایە بەند و لانەدەر

سەرکیشێ بزاڤا بیت[٢]

مکوم بیت[٣] بیر و باوەر

خوەشک و پەسن و گۆتن

کریارەکێ نائینن

درشمێت بۆ مەفا بن[٤]

ئەو هیڤیا دمرینن

ڤیانێت دلێ ژارا

گەنی دکن د ڕزینن

لێ خەبات و بزاڤن

ئومێدا[٥] ب دەستڤە دئینن

ڕژێما دیمۆکراسی

کاودانێت ئیرۆ د خازن[٦]

---

[١] ل جهەکێ دیتر: موکم بیت.

[٢] ل جهەکێ دیتر: سەرکێشێ بزاڤا کورد.

[٣] ل جهەکێ دیتر: هەلگرێ بت.

[٤] ل جهەکێ دیتر: گەف و کارێت بۆ مەفا.

[٥] ل جهەکێ دیتر: ئارمانجێ.

[٦] ل جهەکێ دیتر: خازن.

Zakho Centre
for Kurdish Studies

بکن[1] پەیرەوێ ژینێ
ئەڤ مەرەم و نیازن

لێ نەمینن جوراوجور
رێك شۆپ و رێبازن

ل هەر قولاچکەك واری[2]
یاسا و قانوون[3] برازن

زانین و علم و ئەدەب
خامە ببێتە پێشرەو

بگەهیتە رەگەزا
مللەتێ مە یێ کوردە ئەو

پاشڤەمانا پڕ سالا
تێکوشتن یان ژی ل خەو

فەرهەنگ و فەلسەفا گەلا
نەهێلان رۆژ و شەو

---

(١) ل جهەکێ دیتر: بکین.

(٢) ل جهەکێ دیتر: دا شاد بیت گەلێ کورد.

(٣) ل جهەکێ دیتر: ئاشتی و ئازادی.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بو ڤەکولینێن کوردی

کەکێ منۆ[1]

نە خەونەنە
کەکێ منۆ
بهار بێت و عەورێت گران
قەبا ب خازن
لێك ب خورن
سنگ و بەدەن ئێك ڕامیسن
دەنگ و بریسی ب پەژن
چیا ژ بنێ خۆ ب هەژن
کەرب و کینا خۆ دارێژن
ببن شڤاك و ڕێژی
پاش تەشیکا خۆ برێسن
ژ وان بێت سیلاڤ و تاڤی
لێهێ ڕابن
چرگەزیتا تەڤنێ خۆ
کویر ڕاچاندی
دەحل و ستری
وارێ گوڤەندگەها گولا
لێ ڕامالیت و نەهێلیت
دا شابیت بەژنا نەفەلا
گرنژینا[1] لێ بفرۆشیت

---

[1] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١/٥/١٩٩٢)ێ، ل (دەرکار عەجەم) دەڤەران (سندیان) هاتیە ڤەهاندن.

بکەت کەنی
ئەوێ هەژی
نە خەونە نە!
کەکێ منۆ!
بهار بێت و
زڤستان تم بکوژن
ئەو ڕۆژا گەش
خۆ ڤەشارتی
پەردا بویکینیێ ڤەدەت
زەر کەزییێت گەڤزینە
بینە گری... جارەدکا دی
ڤەکەت... شەکەت
ببن خەتیر و سەرەو ژێر
چاڤا ڤەکەت
سلاڤکەتن زەڤیکا واری
خاتوین بەفرا چیا
مشەخت بیت و زیز ببیتن
سەرێ خۆ قەت
لێ ڕانەکەت
نە خەونە نە!
کەکێ منۆ!
ئاگر د قۆڕما دا دمینت
نامریت و ڤەد مینت
ڕەژی و خۆلی د نخێمت[٢]

---

[١] ل جهەکێ دیتر: ئەو کەنیا.

[٢] ل جهەکێ دیتر: ڕەژی و خۆلیا نخاڤینت.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ل ژڤانا هره بای دمینت[١]

ببت چریسکێت ڤەدای

خەتیرا[٢] گەرم و شاریای

بۆ بن سێهلا نانێ ڕێڤنگێ

کاروانێ ژارا

ببرێژیتن

---

[١] ل جهەکێ دیتر: ل ژڤانا هره بایا ماین.

[٢] ل جهەکێ دیتر: خەتیرێت.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ئۆ هەڤالۆ[1]

ئــو هــەڤـــالۆ ئــەم ژی کـــوردین   وەڵاتـــێ مــــە کوردســـــتانە
ئــەم فـێم دکـین گـوڕا و سـۆرا   زازا و کرمـــــانج تـــەڤ برانـــــە
بنێـــــڕە دیرۆکـــــێ بخوینـــــە   ڕاســــــتیا وەڵاتــــــی بزانـــــە
خـــۆ بناســـــە دۆز ل کیڤـــــە   ئـــەڤ نـــە ئارمـــانج و پیلانـــە

ئـــۆ هـــەڤـــالۆ

ئیـــرۆ تــە پشــت دایــە دۆژمـــن   بیــــرو بــــاوەر بــــەروڤـــــاژی
پیــر و کــال و دایـك و خویشـکا[2]   بـــاب و بـــرێن خـــوە د کـــوژی
چاڤــا ڤــەکــە ل قــادێ بنێـــڕ[3]   بفکرینـــــە هـــــۆش و مـــــەژی
هێرشـــێن تـــە دۆژمـــن کیـــە   کـــانێ ئـــەو ئارمانجـــا هـــەژی

ئـــۆ هـــەڤـــالۆ

مــە یــا گـۆتی تــە ئــەم کــوردین   کوردســــتان ژی ئێـــك پارچـــەیـــە
تـــۆ نـــە بـــوویێ حـــەتـــا ئیـــرۆ   خـــەبـــات ل باشـــووری هـــەیـــە
ئێـــك بـــوون ســـەرخـــوەبوونـــا   کـــورد بــۆ چـوون ئارمانجـا مـەیـە
شـــاهدن شـــۆڕەش و داســـــتان   ســــەرفــــەراز دیرۆکـــــا مــــەیـــە

---

[1] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٩٥/٨/٢٥)ێ، ل باژێرێ (زاخۆ) هاتیە ڤەهاندن. هەلبەستڤان دبێژیت: "ژبەر براکوژیا هێرشێن پارتا کرێکارێن کوردستانێ بۆ سەر بارەگائێت پارتی دیمۆکراتی کوردستان ل دەڤەرا بەهدینان ل ڕۆژا ١٩٩٥/٨/٢٥ هاتیە ڤەهاندن".

[2] ل جهەکێ دیتر: خوشك.

[3] ل جهەکێ دیتر: بنێڕە.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ئۆ هەڤالۆ

فێرگەها بارزانیێ مەزن[1]   قازی وشێخ حەفید[2]
یانژی بەدرخان و دێرسم   ئاگری و نوری و شیخ سەعید
ژ ڤان خواندنگەهێن مەزن[3]   فێربوونە پێشمەرگە و عەگید
کاروانێ سالا دەرباز بوون[4]   مە بێت پێشکێش کرین شەهید

ئۆ هەڤالۆ

ئەگەر دۆژمن قەدەپەیە   جۆنتا و بەعس و فارس چنە
هەر سێ مەها ئەو درێسن   نەخش و پیلان سێ قۆلینە
خوکوژی و ژێك دووربوونا   کورد بۆ مە هەمیا تەڤ مرنە[5]
ئەڤ پیلان و دوژمنکاری[6]   نە ئیتیفاقا دپلنە[7]

ئۆ هەڤالۆ

ئەڤ چێبوونا ل باشووری   هیڤی و ئومێدێن کوردانن
هەلبژاردن دیمۆکراتیەت   خودان حکومەت و پەرلەمانن
فیدرالیزم پێناسا کورد   ل جیهانێ بەرقرارن
خوە نە خاپینە کەکێ من   دەستکەتیێ[8] مە هەمیانن

---

(١) ل جهەکێ دیتر: کینە قازی و بارزانی.

(٢) ل جهەکی دیتر: شێخ مەحموودێ حەفید.

(٣) ل جهەکێ دیتر: ژ ڤێ خواندنگەها مەزن.

(٤) ل جهەکێ دیتر: ساڵ ها ساڵ بوورین.

(٥) ل جهەکێ دیتر: بۆ گەلێ مە تەڤ مرنە.

(٦) ل جهەکێ دیتر: ئەڤ پیلان و دوژمنکاری.

(٧) ل جهەکێ دیتر: گەلێ کورد ئتفاقا دپلەنە.

(٨) ل جهەکێ دیتر: دەستکەفتیێ.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ئۆ هەڤالۆ

بەسە شاشی مێشکی ڤەکە   ئەگەر ڕاستە شۆڕەشگێری
بەس خوە بکوژە وکوردا بکوژە   کانێ کوردایەتی ل کێری
نە بەغدایە نە ئەنقەرە   دۆژمن نینە ئیرۆ ل ڤێری
هەرە کەرکووك هەرە ئامەد   ئەگەر ڕاستە شێرە مێری

ئۆ هەڤالۆ

لێ بارزانی سەرکردەیە   ژ کوردارا پێناسەیە
پێنجی سالێن خەباتێ   پارتی و ڕێبازەك پیلا[١] هەیە
وی کورد و کوردستان   دا نیاسین سنۆر و ئالا هەیە
هەر کوردێ ڤێ ئینکار کت   ب وژدان و دیرۆك زان نەبوویە[٢]

ئۆ هەڤالۆ

قامشلی و مهاباد[٣] و ئامەد   وەلات و مللەت کوردینە[٤]
هەر کورد لێ ژار و بندەستن   زیندان ژ گەنجا تژینە
هەرە ئازاد بکە و لێخە   دوژمنا لێ ببەزینە
زاخۆ و دهۆك و ئامێدی   ئەو ژی کوردن بادینینە

---

(١) ل جهەکێ دیتر: پوولا.

(٢) ل جهەکێ دیتر: ئەو ژ کوردان نەبوویە.

(٣) ل جهەکێ دیتر: هەر کورد.

(٤) ل جهەکێ دیتر: یێت بارزانی و شێخ و قازینە.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

نه شەڕە نه ئاشتی یە[1]

ئەڤ نە شەڕە نە ئاشتیە ئارمانج و هیڤی بەرزە بوون
تێکدانا ئازادییێ نەخش و پیلانێت دوژمنا بوون
مە نە گرتن پەند و عیبرەت پەیمان و ڕۆژ لێ ئاڤا بوون
ئەوا دگۆتن لێ[2] ناهێت برا کوژی نوژەن بکەین

هۆ خەلکینۆ...

بەلێ ڕاستە دەما باڤ و کالێت مە ئەوان گۆتینە[3]
کرمێ دارێ نە ژ دارێ بە[4] زەوالا دارێ تو نینە
کرمێ مە ژی زک بو دەنی ئەو مێژوکێ کەڤن و نوینە
دارا ب خۆینێ هاتی بەری وی بزاڤە بێتە وەرین[5]

هۆ خەلکینۆ...

هۆ خەلکینۆ لێ بنێڕن چاڤا ڤەکن گومان نەمان
ب خوین و خەباتا دژوار ل مە قەتیان ساڵە و زەمان
بۆ ڤێ دۆزێ و ئەڤی واری هەر چ پێدڤی بۆ هاتە دان[6]
خانیکێت مە تەڤ بوون کاڤل ڕوبیارێن مە ئەو بوونە خوین[1]

---

[1] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٩٦/١/٢٦)ێ، ل باژێرێ (زاخۆ) هاتیە ڤەهاندن.

[2] ل جهەکێ دیتر: دگۆت جارەك دی.

[3] ل جهەکێ دیتر: بەلێ ڕاستە دەمێ باب و کالێت مە گۆتینە.

[4] ل جهەکێ دیتر: بت.

[5] ل جهەکێ دیتر: دارا ب خۆینێ هاتی بەری وی بزاڤە بۆ وەرین.

[6] ل جهەکێ دیتر: بۆ ڤێ دۆزێ و ئەڤی واری هەر چی پێتڤی بوو هاتە دان.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

هۆ خەلكینۆ....

گەمیڤانی كەلەكا خوە ژ سەر پێلا دەریاز نەكر
باخچەڤانی باخچە ژ ئادەیا ستریا[٢] ڤاڤێر نەكر
شڤانی پەز[٣] بۆ چەروانێ سەر رێ نەكر
لەو[٤] ئیرۆ سەرهاتیا بەروڤاژی ئەم ڤەدگێرین

هۆ خەلكینۆ....

گورگێ پیرێ دەڤ خوین ئەو ب كەڤلێ میهێ وەرپێچایە
جوهیێ ب رهدین[٥] ب سێڤێ مەلا سەرهلدایە
بەكرۆكێ[٦] مە بناڤێ مەمویی خوە ناڤ دایە
دیرۆك و داستانێت مە پەند و عیبرەت بۆ كەرب و كین[٧]

هۆ خەلكینۆ....

سەرەكانی و ئاڤێت گولێت مە گەنی بوون كانی نەزان
شەهیدێت مە جهات گرتن چاڤ ڤەكرن مانە ل ژڤان
پری و هیڤی و ئومیدێن[٨] مە بینە خەون و خیال و ژان
قەلەن خوینا كەڤنار لەوا بەی هودەیی هات رژین[٩]

---

[١] ل جهەكێ دیتر: خانیكێت مە بەر بوون هەستی رویبارێت مە تەڤ بوونە خوین.

[٢] ل جهەكێ دیتر: ستراو

[٣] ل جهەكێ دیتر: شڤانی ئەڤ پەز و كەدی.

[٤] ل جهەكێ دیتر: لەورا ئیرۆ بەروڤاژی سەرهاتیا.

[٥] ل جهەكێ دیتر: ب كراس و رهدین.

[٦] ل جهەكێ دیتر: لێ كەڤنە بەكرۆكێ.

[٧] ل جهەكێ دیتر: داستانێت مە پەند و عیبرەت بوون كەرب و كین.

[٨] ل جهەكێ دیتر: ئومێدێت.

[٩] ل جهەكێ دیتر: قەلەن خوینا كەڤنارە خوە یا مە ژێ هاتە رژین.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكولینێن كوردی

هۆ خەلكینۆ....

بكن قێڕی و بكن گازی بێ گرس بێژین
بلا بەس بت خوە كوشتن و كورد هەڤ كوشتن
وەلاتێ مە چار پارچەیە جارەكا دی پارچە نەكن.
یەك نەژاد و مێژوونە زمان ڕەوشت برێت هەڤین

هۆ خەلكینۆ....

ژێك جوداكن و ڤاڤێركن خودان دیرۆك و سەربۆرا
پەردێ ڤەدەن ل سەر رویێ خوەپەرست و دكتاتۆرا
بیروباوەر ئەو سەربەستن نەما چەرخێ گەف و زۆرا
خودان سنۆر و ئالانە مافێ خۆ دا هەلبژێرین

هۆ خەلكینۆ....

نكل تیژو خارۆڤ پڕن ئەلهۆ[١] بازی سەر بلندە
پەسن و مێرانی بۆ فەرن نە بەس زك تێركرن هندە
نەشەڕت قەرقودێ مرارە خوە بكت هەڤڕك بمێ كوندە
چیا و نێچیر لێ شاهدن بۆ كریار و ژینا بژوین

هۆ خەلكینۆ....

تێكوشانا چەندە سالا كوردا سەرهلدا و شیارن
دوژمن بەرەو نەمان دچن دۆست ژ مە ڕا هاریكارن
چارەنڤیس یێ خوەیایە ئالا و سنۆر بەرقرارن
شیرەتا بارزانی یا فەرە دا دەرفەتێ ژ دەست[٢] نەدین

هۆ خەلكینۆ....

دا ببین ئێك دل و ئێك دەست و ئێك بگرین ژێۆ خزمەتێ

---

[١] ل جهەكێ دیتر: ئلهۆ.

[٢] ل جهەكێ دیتر: ژ دەستا.

دا سەر بلند بیت مللەت تەڤ نە ژبۆ کورسی و ئەنانیەتێ
دا سەر[1] بەرز و سەرفەراز بین دویر ژ ڕێکا خیانەتێ
دەمێ کوردستان ڕزگار بوو هنگێ کوردۆ سەد[2] ئافەرین

[1] ل جهەکێ دیتر: ئەم سەر.

[2] ل جهەکێ دیتر: صەد.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ئێکگرتنا گەل[1]

هـــەی وەلاتـــێ هـــەی مللـــەت چـــەنـد بهـــا و شـــرینێ
ســـەربـــەســـت و پارێزڤانێـــت ئـــازاد بـــین ل ڤـــێ ژینـــێ
هـــەســـت بکـــەیـــن چیـــە دەرمـــان بـــۆ سـارتێرا بـــدینێ
ســــــەرکـــــەتـــــن مســـــۆگەرە بـــــزاڤ و تێکوشـــــینێ

ژ گـــــەلا ڕا پێتڤیـــــە چـــــارەنڤـــیس و ســـــەرخـــوەبـــوون
ل جیهـــانێ رەگـــەز پـــڕن ئـــەو ب مـانـــا خـــوە شـــادبوون
ئـــەم خـــودان ئـــاخ و دیـــرۆك و زمـــان و کـــەلتـــور هـــم بـــوون
پێتڤیـــــە بـــــدین خـــــەبـــاتێ ل ئـارمـــــانجێ نێزیـــــك بـــــوون

ســــــومبلا بــــــەرخـــــودانێ یـــــا گـــــەش و نیژیـــــارە
شـــاخ ددەت بـــەرەو پـــێش بلنـــد دبـــت ئـــەو بـــارە
تیرێـــژا مـــەشـــا گـــەل ب ڕویمـــەت ئێخســـتن ئـــەڤ وارە
ب خوینـــــــا جانگوریـــــــا ڕســـــــواکرن ڕۆڕدارە

گـــەرنـــاس و پێشـــەنـــگ دڤێـــتن بـــۆ هاژۆتنـــا دۆزن
بـــەهـــر و ڤـــەژانـــدنێ ب دەســـتڤەئینانـــا ســـۆزێ
ئێکگرتنـــا تـــەخـــێن گـــەل ل مـــە ررێ کرنـــا هـــۆزێ
شـــکاندنا ددان تیـــژ بـــۆ چـــەروانـــە کرنـــا کـــۆزێ

هـــۆز و جـــەنـــگ و خامـــە پێکڤـــە بـــەرەو قۆنـــاغ بـــین

---

[1] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٩٨/٥/٨)ێ، ل سەربازگەها پێشمەگەهان ل (فیشخابوور) هاتیە ڤەهاندن.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ژ مەڕا کێم و فهێتە نەزان و ژار و گەدا بین
دلگەرم و ڕۆنی کار نا دادیێ وەها بین
لبن لنگ کەدخوار دل غەم و جەرگ زامدار بین

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ناڤێ تە بارزانی[1]

ناڤێ تە ب خوینا دلێ مە ب پیتێت ڕۆناهیێ
لاپەرێن زێڕێن نڤێسین تو دانەرێ پارتیێ
دانەرێ دیرۆکا کوردا ڕۆژا جەنگ و ئاشتیێ
هەڤالێ بندەست و ژارا دوژمنێ زۆرداریێ

سەروەرێ شەهیدا تو ساخ و پریها
مێر و ژن دکن خەباتێ دەنگێ تە هەر بێل گوها
مزگین بۆ کورد و کوردستان بۆ ئازدیخوازێن جها
دارا بارزانی و شەهیدای ئاڤدای ب خوینا گەها

فێرگەها شۆڕەش داینێ خوەگرتی طەنگاڤیا[2]
سەیدایێ مللەتی نیاسینێ ڕۆناهیا شەڤ طارِیا[3]
هونەرێ جەنگێ مە گرتن ژ تە ئەی شێرێ چیا
ناڤێ تە نیشانا کوردە ئومێدا بێ هێڤیا

فێرگەها صەبر و خەباتێ ڕێبەرێ ئازادیێ
پێژانێ خاکێ وەلاتی فەرهەنگا کوردینیێ
دانەرێ دیرۆکا کوردا ڕۆژا جەنگ و ئاشتیێ
بزانە هندی کورد مابن هەر تو بێل پێشاهیێ

---

(1) ئەڤ هەلبەستە ل ڕێککەڤتی (١٩٩٨/٥/٨)ێ، ل سەربازگەها پێشمەگەهان ل (فیشخابوور) هاتیە ڤەهاندن.

(2) تەنگاڤی.

(3) تاری.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

تـە گـەلـێ کـورد شـیارکر زانـا و هـاژ خـۆ هـەیـە
ل هـەر چوار پارچێن کوردستان دخوازن مـافێ خۆیە
کوردستان تـە دا ناسین ل نـاڤ جیهانێ هـەڤ هـەیە
سـەربـەسـت و ڕزگـار ببـت لـەشـکەر و ئـالا هـەیـە

نـــوحی پـــاپۆڕا مـــە کـــوردا ڕۆژا بـــارۆڤ و ڕژی
ســـەرکێشـــێ کـــاروانێ ژارا ژبـــۆ ئارمانجـــا ژی
تـەڤ کـۆڕ و دۆست و هـەڤالا یا گرتی ڕێکا تە ژی
خـەم نـە خـوە تـو سـەربلـنـدی تـو دنـاڤ دلا دا دژی

کوشـــــتن و ســــۆتن و ێـــران و دەربـــــدەری
مـــە ڤـــەنـــادن ژ خـــەبـــاتێ ژ ڕێکـــا تـــە ســـەرووەری
گۆتن و کریار دێ مینن بۆ مە نەخشێ ل سەر بەری
دێ خـوینن بـۆ دەرس و عیبـرەت، دا بلـەز بچـین سـەری

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکولینێن کوردی

شەمالكا خوە سۆتی[1]

شەمالكێ خوە ب سۆژە
تاری[2] و سەهما شەڤێ
هەر وارەكێ د نخێمیت
دێتن[3] نێزیك دبە
هێلینكێن دلا دمینن ژڤان[4]
جیهانا مەزن خەملا زێمارێ
ڕەش پۆش دكە
بێ دەنگی خۆرترە
ژ لێدانا دلێت خودان ئومێد
خۆ بسۆژە... خۆ بسۆژە
هەبوونا تە بها چەندە؟
چەندێ د گریت
پەلیتانكەك...
چەنگ وەستیایی
كۆڤاندارا چریسكەكێ
دا بمژیت...
ژ سۆتنا جەرگ و دلا
داكو قولاچكەكا واری

---

[1] ئەڤ هەلبەستە ل ڕێككەڤتی (١٩٩٨/٥/٨)ێ، ل بازێڕێ (زاخۆ) هاتیە ڤەهاندن.

[2] ل جهەكێ دیتر: گاڕی.

[3] ل جهەكێ دیتر: دیتن.

[4] ل جهەكێ دیتر: هێلینكێن دلا دمینن ژڤان.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلینێن كوردی

ڕێك و دەراڤا
لێ بازۆی...
هەر یا کێکمە و جیهان زۆرە
خۆ گوریکە پەشێمانی
پشتی کەنگی...
دەمێ بوی گوڕی و خۆلی
شین نابێ ڤە
چەرخ و سەما
نازڤرپینیت
رۆژا دوهی
بکەی ئەڤرۆ
ئاڤا گەنی هزرێن مری
کێ دبێژیت؟
ئەو دێ بنە خۆین و مەژی
هەر خوە ب سۆژە و
ژان یا تەیە...
ئێکانەئێ
ب بیروباوەرێن خۆرست
بێ بەهر دبن
گیاندار و بۆشاتیەك
نوبەدارێت
بهێن ڤەدای دەرفەتا
ب سۆتنا تە شاد دبن
پێ مەست دبن

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەکولینێن کوردی

پاشبەند

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

(١)

(نەورۆز)

ل ئەڤ ئادارێ سەرسالا کوردانێ
رۆژەکا گەلەک پیرۆزە جەژنا ب هەلگرتنێ
دەکەین یادگارا رۆژا کاوە هاتە مەیدانێ
ژ جیدا جەنا ئەڤ تیانوچە بیت دەرێ زیندانێ
ئەڤا دلەڤێ چێنکێ فوتیا ئەو ژ خاکا کوردستانێ

نەورۆز ★ ★ ★

زەندو بازێن کاوەی چەکوچێ ئازا دا گر
چەکوچێ کەریچوکێنێ سەرێ زوحاکێ ماوج اگر
هێزێ ژێ خوێنیا کوردا دێ بەژنێ زێوێ سا گر
ئالا رایا کوردینێ [illegible] بلند گر
ئاگرێ ئازادیێ [illegible] هەلگر

نەورۆز ★ ★ ★

بیوهاتنا تەیا پیرۆز سەرسالێ دێ نوکەین ئەم
ملەتێ عشق د دار خەم و [illegible] کەم
[illegible] ئاگرێ [illegible] ئەم
[illegible] ئەم
[illegible] ئەم

★ ★ ★

١

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

نەورۆز (١)

گوهرتن د هەمی تشتید دەرب دەری دچن
دوور هێتە ڤە پێن ئاگر ڕەشەبێشێن
تە ڤیێن کرین بەحەد ئانی   هەڤشێت دەم وەردێن جێنن
هەدو ژ ئاخوا یارا ئانی   دێ نیشانا ئاسمانی گەهینن
ب داشتێ دەمێ دەهانی   دێ ڕێکێ گرێنە شارێنێن
هیڤی دکرم ژ دلێ خوە ئاگرێ نوی دگەل بجهێنن

★ ★ ★

نەورۆز

نیشانا تێتە ڕێ داهێن جانێ خێر گەڕیانێن
هەڤیا تە بژێن ئەم ژ ڤی ئێشێ ڕزگار بن
داخوازا ژ ڕێ هێتە خوینێ ئەم ژ دل ئامادەنە
ئاگرێ ئێکو بەشەنگ ب هێز ئێشێ ڕێش هەنە
خەبات تە دەنگ دەستێ ئەم ئامادەیە هەنە

★ ★ ★

نەورۆز

وارێ تە دل وەڕێ و چیایە ب خوینێ شێر کرن
بەندەکێ ب هێز و کوڕێ تە چەپ و ڕەهێ چێکرن
زارۆکێ ب گوڵێ بووڕا ب ڕاستا نێڤ ئاگر
دلتێ حێفن د خوە ژیا هاتن خەم و کوچانا دار
دەرگەهـ ڕژێن و هیڤیا هەر گڕێ خوە هەڵ گرن

★ ★ ★

٢

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

نەورۆز

دوژمنێ کوردستانێ تو باش و باش تا مالکێ

دزێ ئاخێ و باشوورێ   دوژمنا ئەڤرۆ ردارێ

فەرمانێ بەو شاوەرانی   ویدۆ گا کوردستانێ

گاوەی قەرنێ بیستێ باشانی پیرۆز گرێ

یا هەروە کورد بزانت چەرمێ گاوەی و باژێری

★ ★ ★

ئەگەر حاجی کە پەیوەند بە شوڕەشێ ئەمنی

لە رۆژا ١٨/٢/١٩٨٩ یا هاتی سەرهەنگ لکوردستانێ

دیاربەکرێ

لە ١/٢/١٩٨٩ یا هاتی خۆ تەکانە لە ...

حاتو بێ لو ڕۆژا نەورۆزا پیرۆز لکوردستانێ

کوردێ عێراقی لە بادینێ

٣

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەری زاخۆ بۆ ڤەکولینێن کوردی

٢/١

بیدهاتنا گولێ من

هاکە قرێ تازە بیە ؟ نەی ژ جوانا هەم هیلانە گولو
دە مقت پێکا هیلادێ پێم نەی بە رسالاکردانە گولو
تا هەم تێکا دویدە دوەلاتێ عەدلێ تو ڤانە گولو
بەم ژ ڤاران پێتە دویدە تینە هەمەرتێ بخودانە گولو
تە هاتی و خوە قرێ تێ بەرم بە هیلانە گولو
تە بێدێ تە خۆ باتێ نەهاد تە قرێ هوفانە گولو
شوژەرە من هاریا دبێژی بدەنگێ باتێ ژانە گولو
هەرومەکێ مەرێن دروشم کوردستان یا نەهانە گولو
تا سماتێ بێ رە من عەور باران ژ تاریانە گولو
بگەرێ هالالە خوە نەبوژێ دوری رێ دونیانە گولو
هەر رێگەلەکێ کاوە تەڤنە دێ بێ نە قڕ ژ رانە گولو
لێ بە رێگەهێ ژ فێتی طارێ ترەاژ وێ تێکە دوید پێتەنیا نەگولو
گەرێ زانا نابێ کو هیدی نەبوژی دەنا بێ تارەتانێ بینە گولو
بەر فرەدە هەنگێژ هەلە جەتی تەبێنی خودێ کەل تابینە گولو
چو دابێتی تازاداری بێ خوبێن شێن تاپنە گولو
بەرەوە ولاتێ بەوە راوەستایی شێن ئیسالا بێ گولو

گولێ من

بیها بێت خەمێ شاهیقە یا ژ ئیماره گولو
بیدهاتنێ مە پێدن هالیقە دارە گولو
هەر بە وەرزێ هەرێ تازیه کوردستانێ دارە گولو
مە گرتنی ئەرێ بابا جو بابیدا عیبیدە ورژ ڤارە گولو

٤

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

مه‌دا هه‌ر دو حیکایه‌ت ساز نه‌بوون ئه‌ڤ نافه گو
ئه‌ز [illegible] دو ولاتی [illegible] گو
[illegible] و [illegible] گو
[illegible] گو
[illegible] گو
هه‌ر [illegible] تقاقیب [illegible] گو
[illegible] گو
[illegible] گو
یا [illegible] ١٩ / ٢ / ١٩٨٦

یا [illegible] خواندن [illegible] روژا
[illegible] ١١ / ٢ / ١٩٨٩
[illegible] کوردی [illegible]

٥

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

٢/١١

نەورۆز

(ڕەحماری)

ڕۆژەکا بناڤ ودەنگە نەورۆز ئاگرێ ئازادی
ئاگرێ ئەوی دهەوار لکوردستانێ دیارە
نیشانا ئازادیێ ئەو ژناڤبرە زۆرداری
هەر سال لڤێ ئاها دادێ لڕۆژا بیست ویەکێ
ئەڤ تشتە ئەوا تێ دقەوماتە وەکی هێژا لبوری
دوارەنێ ژ بۆ شیارە دکەت بژاردن ودراوی
دوژمنێن کوردێ تێدکەت هەر ژنا ئێبارێ
یا ڕاستی بۆ وان دەلیلە دکەتن هەمیان ئادارێ
بژاردنا وان ئەڤەیە هێلینێ هەر ژناوارێ
بکێ دیروکێ شاهدە بو دلپێشە کاوەی
ئەو ئەڤێن دەڤێدا کن هێشتا گرێ لاکوردستانێ
دئێتن هەر ب ڕەنگ بلند کێن هەر سالێ ئەوی بارێ
ئاگرێ ئەڤ بلند بوو ژ مەتێن وەک هەم لکوردان
هەروەک چێنیە گەلی ما دەم کەردە ژێ خەودانی
هەر ژار ژ ڤەحال ڕابێ دڤنا هێشتا پتر دکارن
ئەڤ تشتێ ئەوی کوردان تێگەهشتن یێ ئازادیێ
ئەڤ جیدا ئەو حوکمێ دێ هەر ڕەنگ هێشتا ئامشتی یێ
ئاگرەکا ئیمانا ئەوی دل پاشێ بکەتێ ئاهێ چارێ
چیا ئێتێن ئەڤەیە وەر دستێ بکەم ژێ پتر زێدەتر بوو
لگەل بیستا ئادارێ دا دوژمنا ژی هاکاداخورە
هەر ئەوان ئاخا ئەڤێ ئەلاتی دکەن ئاگرێ گورە

٦

مەلا تێ مەدی ئەڤینێ بۆ دوژمنا گۆڕ دچینە
مللەتێ مە قەهرەمان خۆ دانا هێژ و وشیارە
بۆ مە رەها دوژنا خوە بێ بزاڤێ و هشیارە
لە داخم دوی صینێ ع تێ نەورۆزێ دچرە
تا بچویە شەهیدێن نەورۆزا دناڤ بەرێن ئازادی
سەرێ گەلێ ژ دوژمنا کا دناڤ کیشێ بێ گازی و یارە

١١/٢/١٩٨٦
لەوارێ دیگاوێ دیاربەکر تا پاسایی
محەمەد
سەرۆکێ هاوتایا لاوێن کورد

٧٨

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

٤/

(٦ى گولانێ)

شۆرەشا ١٤ سالا گێشی ملەتێ ٢٥ هزار لە شەهیدان
کارەسانا ئیرۆ هەمە دای
٦ى دارێ هەتا لیرێ کو ئەمێ کوم یەکتا لێ زانین
لناڤبەرا صەدری و شاهێ شەهی
بومەدنا شۆرەشا کوردان دە ئەفوارێ بە تادەردان
بەیمان هەوە بجێ نەینای
هەیاسا ئەیا فانا و بولا کو مبیشە لێ عاقل فرژکە
ملەتێ کوردەم ریێ مای لوارێ فوبا
بۆ دە کێنبا تەو دیاربە بێ بم ئەهەو ژێ نابە
سۆزەربەیمان ئە ئەوان دای
ل ٦ ى گولانێ لەگەریا شەکوردستانێ
بو گولی مزگین دای
بەرێ کاسانوون ژەنا کرت لسەربنگێ دن ئاغاکان
گێیدنا ماما دەنگ دای
هەوە ژکەرە و کێشێ تێتر ک دە بیشێ هەوە بخوینێ سوژکن
~~دان و لەدان بخوەرا ئەشیلا~~
ئاقی بو ~~رۆژا~~ و ~~ئەیامان~~ ئەدزانیان ژێ رزدمان
ئەسابێت ئەوان دەخیلا بیینە کابوسەلا ژەهرکێلا
مان مەردان بۆ خوەیە شیلان

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

دلێ دانا گرتن ئالوسی وەهیبە تێ خو دانێت سێیدا و هەم پێهەتێ

ئاڤ ژ بەرستادا هێدا

چیانێت مەیێت بەرز بلند   قوەت فەلا نو جوان و رند

بو عێزفارێ ژان هیڤیا دی   (ب.م)

دە راتێ مە هەمو گرتن   بقوچێ دەم عێزفان و هەوار

خێز هاتن کر هەندە مێنا

٢٢ / ٣ / ١٩٦٩

لکوردیکانێ دیاربەکرە

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بو ڤەکولینێن کوردی

٥١

ئه‌ڤه‌ لیپا یه‌ك هه‌ژار

ژ ئیمانێ ژ دار بە عیشقێ ڤا نشتە
تە هشتی خوە راچاند و ڤان تاڤ هانێ دورستە
نە چێتێ هێلەری ڤا نشتێ دورستە
بۆ هەردو کەمیانێ لە بەبمێ ڤا خستە
سەبا هەژار رەبە هەیبەتێ چارێ ئیخستە

☆ ☆ ☆

گو نەما دان ئەپێ یە زار ژێ بێ ساڤا
د هەرێ خوە تا چێشتێ بە رگ رو هناڤا
لیا وەژێ گوشتی دابلی و باڤا
ماتە د فیو و نج دارۆژ لێ چو تاڤا
ڤانە ژ ژێلی نە خوە ستی نە بلحی و زاڤا

☆ ☆ ☆

یە قتێ عەشقێ یە وێ دو ژمنی خودارە
هە لیپا هەژیدا بە کەو دیارە
رە خێتێ مزرد کا ئەڤر هاتێ فوارە
سا جحفە ردەوی طاریکر شارە
بە عیشقێ ردی ژا شنی لی رمی دعارە

☆ ☆ ☆

١١٠

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

وانێ مێدانێ کرن تەوێ بو خو دکەیوان
رۆژا پێشەوازێ نالێ کرمانجی شتاه
پێهن و کێشانێ شینە بەرەڤانە
لەداتەوێ مرۆڤێ شەکرێ قوربانێ
هەتا لووسعادێ خوە هیدی ۳ مانگ لۆ ری لە دیاربوو

☆ ☆ ☆

ل هیڤا هەمبێن مە مرێن بچووک نو دەم
دیرۆکا وە سەفقانا ئوو پێنا خوە یا گرتی
ستێرا هەڤ ل ئالۆکا سمانا مەهرەزەم
مەسوێ وەیا بلێن تورالاوە رابی ئەم
دێ خەبیتین دەرو بەرێ خوە کیشین لەدم

☆ ☆ ☆

ڕێ کەفتا خوە بهەند دەرێ باران ڤا
ئەوی کو هاتیا مانێ گەلە مرۆڤا
هەڤال چەند نەبێن بو هەوڕێ هەوا
ئەمێ مرۆ مرۆڤێن وەکو داخ طوڤا
کو رووحێ پشتاز قوربانێ بۆ ڤا

☆ ☆ ☆

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

بەعسیا سۆتن تا رۆژێن هاتە
شەهیدێت وانێ ما شل و هەر نازن
ئەوان ژیدەکی ژ شۆپا نازە
کو ما جیهاتی لوە دکین گازە
لەوژی گونەهە ژی هەمیشەیی رازە

* * *

فەرموو کوڕان نەبوونەوەی باوکاڵ
ئەڤرۆ ژاردی دەرکەڤتن دا مرن تفال
ئەبوو داییکا دیەر ژ دەستی داتە مال مجال
ئەڤرۆ ریفێنگ بیلە دەیە پێشمەرگە مال
ئەو پێشمەرگە بوو هەتا ژ لا دەوە لال

* * *

دەوروبەر هەمی بیانیە دەوروبەرێ گای
ملەتێ کورد دە نجیبان بتن هوداین
دار ئەو قەهرە و بۆ هەم بام ژ ئێدای
لە دابیتە ئازادی لەوێ هەر بای دای
ئەم هەر دێ بێژین کوردستان یا ئەوە

* * *

ئەڤە بەیتێن تە و شیرینێ تێدا ،

لەو لاتێ سەرێ زاگالا دهێتا

ئەڤ پێتوال و زنەتێ دلێ مە تێدا

دبوژا رەوتێ سوتی دەلەخولە هێتا ،

کەتیبێ کو لاناوەکی دەوریێتا

١٥/٢/١٩٨٩ یا هاتی ئیطمانێ ولاتێ دا ١٧/٢/١٩٨٩

یا هاتی بو دادگەرێ بۆ بیرهاتنا بەهەلبەستێ م.سیجە

لشوردگیایێ کوردێ عێراقی لویارە کرێ

١٣

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەکولینێن کوردی

٢/

(قەلەرەش و بلبلێ)

قەلەرەش و بلبلێ قەلەرەش و بلبلێ
پێسە چارەرەش تەنێ مە بلبلێ
لەوا ئێدی تو دبێژینە وەبلێ
خوەزیا دا ئەم بوینە گولێ
هێدی هێدی خاری بەختێ کرینە
بێتە ئی ڤاسیە تا ئەم ژین کرینە
بو دوژا خوە (اگەل) هەم دڕێ کرینە
با ئەنها ڕێژینە یا ئەو ب خەمرینە

ب قەتێ مە ئەم رەش بێ ردقارە
لەو دایکێ دلێ تە ژی غەم
ئێدی ژ سوتن و بیە ڕەژوو
منیا خوەزیا گولالەکێ پێ روو
قەلەل بوینە هەلە ئاگاهی نینە
لگەل ئەو دراتە ئەم نافرینە
ب زار هونا غاتیێ پەرینە
خوە ڕا گوێتن ئەم روژ هەمرینە

قەلەل ئێدی تو کرێ شەقاوید
لەوەلاتێ هەرودەم بێ بەید
دەشتێ و چیاوێ گولیستێ گوید
منێ دایە خەملا چاتێ و دلێ گێد

14

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ئەوە جهێ عەیدگەهـ و ڤێجە ژ
ئەڤ و باغ و دار مشکەنە
ژوی یارەکانی لمێ جهە
بێهنا شرت سهیان کو هێتیە مە

(نەسەل)

گەلەک خوەنا پێشڤەدبینم
لەگەل جفاتا دا دروینم
دەرد و برینا دکەم و بینم
دەنگێ و پاریسا بکەن خوە دبینم

دەهێ خوەش وا دبیم بلە ژ
سیادیر خوە دنێدم کە ژ
ئەم وارەو نەرەزر ... ژ
دیسا دچم لیقا خوە بکەژ

کویا فن نا هێقیا ...
رۆژدا من وێشتە دگوت ...
من و دنیا ...
بێشە هێڤی ...

بەهارا پێد ماتا بیتن
رۆژ بو وڵادتێ بیتن
هەر رۆژکا ئاوا بیتن
دڤیا لا دلیتە هێتن دیتن

١٥

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ئەگەر کوردی بێ هەوانە
ئەو دابارێ ئەو گرانە
وارێ ئەو کامل و ویرانە
ئەیدا ناهەوێ وەدە هەبانە

١١ / ٦ / ١٩٨٢ لە هەنیسانێ

لە گوردگیای دیاربەکر

١٣٦

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

٧/

(ئێلاگرتن)

ئەگەر برا وێ دویدیکەفن
ژ دان رێنگیت خوا سوها ژن
هوون ژ سەر شۆرا لابیوەفن
ئێلا گرتن یا جاساحەرژن
ئەم هەمی برابێن هەمێن
گەر بۆ وە ماتن دل شوبار
نابت دژمن گورگا تە کەفن
نە زانت عاقل و مەژن
هەر دەیەکە هەلعەوراکو بین
کەیلکا هانا نا شێ بێ

دێ بۆشە دڤێ ژ قریشێ فە — بیەجە گەراژ دیکێ مەهبانی
دێ کانی لجۆلێ چیتە فە — یازەڤیا وادی ساڤی دای
دێ داهالادی تیژ بیت فە — بوژ یوانا گەرم بو دای
فەلکیف ساری کو فە — بنیژن یارێ رەوژادای
یا تێژ یکە دێ هێشە فە — ~~رەوژا...~~
~~هەرو فەلکیو یا...~~ — رەوژا چەکو چی کاودی
هەرو فەلکیو دێ هێشتر فە — رەوژا ارێ وامودال
سارانی هێلاس رەدوێقە — بەر حمدان کیتە ئابی
کاروان بێد ژ هێلا دابێقە — گورگێ دەف خوینە بوخومران
دەکە فەوزیکا دێ هەلێن فە — لئلە نگەدارێ کافل مای
~~ئێل کو~~ مێلکوی گدیان بێقە — بارەوێت گولا ئێلای

لدیاربەکرێ ١٧/٤/١٩٦٩ — ١٧

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەکولینێن کوردی

گەر بڕیار درا و دەرچوو ، خوێندنی بکوردی لە ماسڵ هەیدا
یەکۆ قوناغ گرتن بۆ هەمیشە ، دابگەیەنن هەولێر و کوردستاندا
چارەکار دەمێنێ لە کرچم ، بەرچەم هەموو جارێ ئێستا
بەرەو خانستن چوەوە هەم ، ئیتر کورد مەعنا کوردا
ئازادی بوەلات کردەوە ، هەر نەگبێ بۆ هەمیشە دا.

٧ / ٤ / ١٩٦٩ لە ئاکرێ

فەرەج

١٨

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلینێن كوردی

١٩٥٨/٥/٢٦
گولان

(دەوات)

پەیاگرە هەلاتی ئەم بۆ سەرا دەم غەریبات
کە لەسەر ساناکرن بە گلۆخێتی گە بخاوەلات
خونا لە لێشەرکی هەکی دیلەرەوە دەرفەمات
دیدۆلی هاتن نقێسیش لە سەر بێتن خۆد رانش
دارە لی لوارن نەما خوێنا مولاشە هەلات مسکن
لێ داراکا زادی دی ئێ بەرسەر دێتن بێشق شەهانی
بیە داناروو تێشی ساناوەن دانیلەو بابرەوان
ئەم مەحەرە روژ و باغ و رەوشێ بیشە کافلو و ویران
بیانا کورد بنانی تێ بیە یارەوە و بەهارن
ئەلەم چەرخێ بیستێ چاشیکا دیا ههرن
بالام لەسەرگەرد دۆنا دکرن کەفەو و شاهن
~~بەتێپاو نگاخی کورد دو رفتانی دفت بجارەوات~~
هشا شدوقوا ئەوگیم ئەوانیشە کە بەدو مات
حەمانە رو دەنگا نوەوە

19

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەری زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

(کوردۆبنداتە)

کوردۆبنداتە خودان زاتنە   دەوران
پەسیا منەتا خوا و فیع عاقل مەدەزن
لەدانزێکا فایانون ئاخاو پاگکین ژکاو هنرتە
لشوڵاوا گرنیا گەنجی کوردێ دبەزن

× × ×

دەبنە ژەسالوودارەوە بۆ مەسئیتی دوژمنە
دکێ ژنگ ئانگ نەلە دکوڕێ ئاشیوە گەمان کوردە
کوشتنا پایچاو بداپۆدا گەلاک نەوەدەردە
ئەوێ خووەرودی و جاری دەمتی ژی کاری بدادە

× × ×

بەو هۆ چەرخی بستێ پەیوەدی دەمێ تازادو بێ
توشووە باژێ ناوی بە بۆ کۆتکێ بگرتی عێ
لدەستێ بەرژێ جاش ئاوەکی کوێ بەرەوێ
توشێپە عەرۆتی لمەیدانا تکوەر ساری ری

× × ×

شەللەوی ساڵەم سەرەبەشتی دکێ کە خودی شاهی رۆ
ئەوە دەستیتا خوینە موار رژێمەکی غاری ری
هەندی چمیان شەمابتە قدرێ تونانێ باژاری
گەلێ کور و نۆشتە قرانا شوبچووە ودکی تاری وێ

٦٩/٩/٧

لە ئیلەر جارێ   ٢٠

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

١ / ١٠

دگوت بەلکی لێ مەزانن

دگوت بەلکی کاروانێ دوژمنێ بگەهیتن

دیتە کا خوینێ و رێ چیا بووینە ڕوژێ بگەهیشتن

بدیتن گولێت ڤاشتا نمانن دورا بکوژیتن

گەلەک رقا لناڤ ... ئاگا بیتن

X X X

لێ مەزانن رەنگێ عەورا گول کا مایی مەزن بیتن

سیپەلا تیریژا روژێ بگەلا هاتن داعویتن

ژەهرا سام و خەرەزا لێ ... بەردانا ... بیتن

بووکێ و پیدورادا هەمیا ژەفا دچن کولا یتن

X X X

روژا بیستە و پێنجێ هەم ئاگەهی هەم ئاشتی

کوژا رۆژا ژەخا داخ ورەما ... لبیرانە تێژی

... تا ڤاشتیتن ... بیتر

دا فرواز ا ملکە تی مەی ... و ژەهرەکێ دیتی

X X X

دەشەو باخ و بیستانان دگوتن ئەمی پەیکار و پێژانا

... دەشت و چیا و ا ...

باگولە و ... ئەمی یا دەکن

... تا ... بدەن دکارن وا ببارن

X X X

٢١

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بو ڤەکولینێن کوردی

دڕ بلا

ئەگوترێ پیاوێک بگە هەتیو لەدوکەوتە کا چەنگی لە خوێنی هەڵناو
بۆ ئازارمانی چەندە ماڵاوێیش و ئەوەیپەلە رالێ
هەزار رایکا چەگەر هەوتیش شارێکی لاوەکی قوەوە بۆ دەلێ
کەرێ ویستیمە رێکەو بانی لەهیوناکی وەبیدێز لەوەدا بیناو

× × ×

ئەوشەونا تەی لوار تەمەدرێ پتە هەڵدار ئەبێتە زێمار
تەهێلانا لگێ پێی کەوسدە لەدەوی زێتی کرێ بیاپیە بیار
کاتەمل زرێ ویراش کرێ تاپلە سۆتێ ئەمارلەوار
تەماڵانگرێ نەبێدا ئەگرێ ئاوەدیرە دەوەلاتێ رێتیمبە بڕار

× × ×

دڕ بلا

ئەگوترێ بەلکی بیبەرفت زینانێ گەرم کا زۆر داغن
بەقیرێن لە بلێتی گرێ دەنێشێ لاوار اپیسا بێن
بیین لەبیدار لەبەر بۆ ناپێژرێ شاگردێ زینوانا شوێنێ
بیلن دەر لەکا و پەنەوە ئیبیرەی بۆشێ هیچتێ مێستی جانێن

× × ×

ئەشەونانی لەو هێزخادی رێ جاڤدان ناهێنێ شو بیشتی دوانارێن
لەوێنا اسۆکرێ دەوی ئەوە فلرێ دالێ بوی دوا ماڵ دەر هێنێ لوتن و بیاوشتی
دەکامرێ دەمی هەدپێ ئیش دەفرێ ناگوری بیدرێ دەوی جوشێن
فەرقی ناکێ پێ لەسەردادێ ئەکم دێ و بدأتێی هەمفێن .

× × ×

٢٢

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەری زاخۆ بۆ لێکۆڵینەوەی کوردی

بەنیڤ و رویکرنا فاشیستانەیێ کورد دبیت
بو تە برایاری هنداتنێ گەلێ کورد وەشتنا تو مەستە
هەروانێ فاکرە و دیتوتن هوە بێسەر حوقەر اگرە
یا ژهەنا عەبێسێ و دبەرفتن و جانا فیدایێن گەل اینە

x x x

دوژمن بێ کرن خوین و رنگارێکێ دەستی گاتیبازیر ا
شێتێ دوژمن ئەوێ دەرکێن بو ئاوەیاکر سوفیز ا
ئەک وەتێن بیندەرەزار حوقە رزوێن ژ هولێکێد
روسەرە ئینا جارێ رێکوم رەلا دانوین میر پێ بیتا

x x x

بو بیرهاتنا سالڤەگەرا ٨ ئادار روژا ئیسپا بارانێن نا
کورد هەڤالێن بەهەشتی فاشیستی جەرفنێ بیستێ ژ تێدا
تو هو پەرتیسی بە عەبێتی بوون ئەڤێن دو بوون ژ
کو تەرزی پوکرن دناڤیبەرا جەنگاوەرێن پێشمەرگە و جەوانەیێن
بێدەسەلام لاتێ دا بو قوربانا گەلێ کورد و بەوێ کو جاڤدێرە

هەڤالێ رەفیقە
١٩٦٩/٨/٢٥

ئەنگوری بابەتی دیار بەکر

٢٣

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بو ڤەکولینێن کوردی

11

(1) { دەوشێت کوردا }

کوردەم مە شووشەنگە ژن بۆمان دگوتنا
دهێد خاسا گرە تاکە هەمی ژ ئارێ سوتنا

× × ×

هەم معطەری دلا لوبە جبەر دو ژ حنا دجنگن
هەم رکەری لکورکا ژێ خوە دفەبێتن بێ دەنگن

× × ×

بفالکا وان ئەوە ژێدوپە را کو مێلک
لێ بۆ کاشتێ وەلاتێ خوە ژێ تماکێن

× × ×

ژ هەمی خوابتن ژێلکێ جوونا دان ژپیرە
دەکو کاردانێن دیکلا هەرکەس بجهم خوە ژێ پەرە

× × ×

دبێژن ئەو ژ مەرشێنو ئەو ژبێن لەو کو لەم
خەمێ دانە عێلێ دگەزیزم هەم کانی و بکەرەم

× × ×

لەوا بانێ بابێ ئەبوونە کارداتێ دان پێلانە
سەرێ کانیاو بگەراژ ناڤ ملێ دان هەلانە

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

(٢)

هەم ژ کوردەکی دخوینە سەر خوە بوقا کوردستان
ئەو بخوە دویدرخە باتمنە بۆ چێبینت نای لێ گەراش

X X X

لێ بخوە پارا ستاین ئەکو بخشین وخوینە رشتین
دەولات دەمارا خوینێ بێ ئەگەر کارەوە بێتن

X X X

ئەگەر ئەم ماتێ و دژنێ هاتن گو هاتن
ئەو ئەوێ نەبێژن ئاڤێ خوە نابێت مەیدان

ئەو ئەگەر داڤوانە وە هشیار دیێژن

X X X

دار خواز او ئەژی ئەوەد هەر ئەو دانا چو ئەگەرا
بێ بەهت و ناخواریێ سەر خوینا هەم زارا

X X X

ئەمانە بەدی د رێژن چیا ئەم ژ حاوی ماین
ناهێیت بیدا خوە ئەو ئەوا حەیێ جان داین

X X X

هەتا ئەمانێ بەزی ووە دفیشت سەر ئەگەرا
ئەوان نابیت قەت نەیێشت ئەو ئەخەر

X X X

ئەو ئەرە و نەهێشتن مەنەو هەنە بندە بهێنین
چەند هامۆ ژ ەوێ هەبوون دوێژ قوناغێ والکە بێژن

X X X

٢٥

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ئەمجا چوار سەد بە هەشت بیستەی مەلای ئەنگوجەوا،
ئەم بچووە لەبەر زەبیە دووژمن هەولی عەرەبدا

x x x

٢١/١٢/١٩٨٩

لەگوردگای دیاربەکر

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ناڤەرۆك

پێشەكی ٧
كورتە دیرۆكەك ژ ژیاننامەیا جڤاكی ـ زانستیا هۆزانڤانی ٧
پوختەیەك ژ ژیاننامەیا سیاسی ـ لەشكەریا هۆزانڤانی ٨
چەند تیبنیێن گرنگ ل سەر ئەڤێ دیوانێ ١٠
شەهیدان ١٥
لاوێ كورد ١٨
ڕەوشتێن كوردا ٢٠
٢٦ی گولانێ ٢٣
نەورۆز ٢٦
حەلەبچا شەهید ٢٨
سەر سالا كوردان ٣١
بیرهاتنا گەلێ من ٣٣
ئێكگرتن ٣٥
فەلەك هەی لێ لێ ٣٨
وەلات ٤١
پێشمەرگە ٤٢
كوردۆ بزانە ٤٤
مە گۆت بەلكی لێ مە نەزانی ٤٥
پالەوانێ كورد ٤٨
هەی هۆ هەڤال ٥٠
ڕێزانێ شۆڕەش دانانێ ٥٢

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلینێن كوردی

بارزانی ٥٣
کاوەیێ چەرخێ بیستێ بارزانی ٥٥
ئۆ هەڤالۆ ٥٩
دیلبەر ٦٣
سەر سالْ ٦٥
١٦ی ئاداری ٦٧
ئەی کۆما مللەتا ٧٠
ئومێد ٧٤
گازندەك ٧٧
نەبن هەڤرك ٧٩
بارکن ژ واری مە ٨١
کێ باوەر بی ٨٣
دیاری بۆ گوندێ بۆسەلێ ٨٧
گەلێ کورد ٨٨
بەسە دیرۆك ٩٠
سەرهلدان ٩٢
کەکێ منۆ ٩٧
ئۆ هەڤالۆ ١٠٠
نە شەڕە نە ئاشتی یە ١٠٣
ئێککگرتنا گەل ١٠٧
ناڤێ تە بارزانی ١٠٩
شەمالکا خوە سۆتی ١١١
پاشبەند ١١٣

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەکولینێن کوردی

دیوانا نایف بۆسەلی

© مافێ چاپێ یێ پاراستیە بۆ
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکولینێن کوردی

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکولینێن کوردی

zcks@uoz.edu.krd +964(0)751 536 1550
Iraq- Kurdistan region, Zakho- Univesity of zakho

ISBN 978-9-92-291694-1
9 789922 916941 >